

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Управління фінансовими ризиками підприємства

за матеріалами ПП «Консалтингова компанія «Бізнес-Формат»

Студенки
2 курсу 2м групи,
спеціальності 051 «Економіка»
спеціалізації «Фінансовий менеджмент»
денної форми навчання

Науковий керівник –
канд. екон. наук, проф.

Гарант освітньої програми –
д-р. екон. наук, проф.

Рязанцевої Катерини
Віталіївни

Гуляєва Наталія
Миколаївна

Ситник Ганна
Вікторівна

Київ 2020

ВСТУП

Актуальність: Управляти сучасним підприємством неможливо без врахування ризиків і невизначеності зовнішнього та внутрішнього середовищ, в якому функціонують підприємства. За сучасними світовими стандартами ризик розглядається як поєднання ймовірності виникнення ризикової події і її наслідків. Тому при формуванні системи ризик менеджменту на підприємстві виникають питання щодо того, яким чином визначати ризикові події, оцінювати ймовірність їх настання і наслідки реалізації. Все це є основою для розробки системи управління ризиками. Уникнути ризиків у процесі діяльності підприємств, а особливо їх розвитку, неможливо. Крім того, керівникам підприємств не завжди вдається вдало вийти з ризикових ситуацій, що може призвести до негативних наслідків. Економічні, фінансові, політичні умови України зумовлюють виникнення ризиків для господарської діяльності промислових підприємств. Саме під фінансовим ризиком розуміють загрозу, небезпеку виникнення збитків у будь-яких, видах діяльності, пов'язаних із виробництвом продукції, товарів, послуг та їх реалізацією, товарно-грошовими та фінансовими операціями, комерційною діяльністю, здійсненням соціально-економічних та науково-технічних програм.

Зауважимо, що ризики існують постійно, навіть за найсприятливіших умов розвитку підприємства та відіграють вагомую роль у діяльності підприємства. Здійснення аналізу ризиків, проведення оцінки їх впливу й врахування можливих наслідків є важливими для забезпечення ефективної економічної діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед закордонних вчених, що займалися проблематикою фінансових ризиків підприємств, необхідно відзначити Е. Альтмана, Е. Дж. Долана, Дж. К. Ван Хорна та ін. Значний вклад у розвиток теоретико-методичних аспектів фінансових ризиків підприємств зробили такі вітчизняні вчені як: І. Бланк, Г. Ситник, І. Балабанов, О. Барановський, В. Бариленко, О. Базилінська, М. Білик, В. Василенко та ін.

Мета роботи полягає в розробленні пропозицій щодо вдосконалення методів управління фінансовими ризиками підприємства у кризових умовах діяльності та програми зменшення фінансових ризиків для діючого підприємства.

Об'єкт роботи: процес управління фінансовими ризиками консалтингової компанії.

Предметом роботи є теоретичні основи та методичні підходи до формування механізму управління фінансовими ризиками підприємства у кризових умовах діяльності.

Завдання роботи:

- розкрити теоретичні засади управління фінансовими ризиками підприємства;
- ідентифікувати джерела фінансових ризиків підприємства;
- провести структурну оцінку фінансових ризиків підприємства та факторів впливу на їх рівень;
- обґрунтувати методи мінімізації ризиків підприємства у плановому періоді.

Методи дослідження. Дослідження проводилося із застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів пізнання: спостереження, економіко-статистичного, логічного та порівняльного аналізу, групування, узагальнення і класифікації, системного та структурного підходів. Сукупний аналітичний потенціал використаного інструментарію забезпечив достовірність висновків і рекомендацій, отриманих в рамках проведеного дослідження.

Теоретичну основу роботи становлять концептуальні положення фундаментальних і прикладних наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених в галузі економічної теорії, фінансового аналізу, загальної теорії фінансів, фінансів підприємств і фінансового менеджменту. У процесі дослідження були використані чинні Закони і законодавчі акти, монографії, статті періодичних видань, інтернет-ресурси.

Інформаційною основою послужили: данні Державної служби статистики, інших статистичних видань, матеріали управлінського обліку і фінансової звітності приватного підприємства «Консалтингова компанія «Бізнес-Формат», оглядові матеріали та інші аналітичні джерела інформації тощо.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

У міру швидкого розвитку соціальної економіки, дедалі складнішої практики ведення бізнесу, диверсифікованого користування корпоративної інформації, вимірювання та управління корпоративними фінансовими ризиками в Україні все ще відстає. Багато компаній засвоюють невдачі та уроки лише після кризи. З впливом фінансового ризику, деякі відомі підприємства стикаються з банкрутством, а деякі компанії скористалися цією можливістю для прискорення їх трансформації і, таким чином, пішли іншим шляхом, в цьому економічному контексті корпоративним фінансовим управлінням буде основне питання управління бізнесом. Нехтування фінансовим ризиком та помилкові рішення щодо інвестицій причина краху більшості компаній. Тому дослідження щодо розуміння, запобігання та контролю фінансового ризику став важливою темою для підприємств сьогодні. В умовах реального економічного розвитку, підприємства повинні формувати обізнаність про фінансові ризики для ефективного запобігання фінансовим ризикам та активно сприяти розвитку здорового розвитку фінансової системи підприємства та економічної ефективності. Фінансовий ризик є основною проблемою, з якою стикаються нинішні наші підприємства, що пов'язано з виживанням та розвитком підприємств та еключовим для отримання прибутку.

Фінансовий ризик підприємства відноситься до можливості втрати бізнесу в процесі фінансової діяльності через різні непередбачені або контрольовані фактори. Фінансовий ризик підприємства проходить через весь процес виробництва та експлуатації [38, с. 102].

Фінансовий ризик можна визначити у широкому та вузькому розумінні. Взагалі кажучи, фінансовий ризик відноситься до фінансової системи, що відхиляється від очікуваних цілей, спричиняючи економічні збитки внаслідок можливості або можливості під час фінансової діяльності на підприємстві через внутрішнє та зовнішнє середовище та різноманітні непередбачувані або

некеровані фактори. Тут результати фінансової діяльності включають два аспекти, один - результат фінансової діяльності, що є доходом; по-друге, фінансове становище обслуговування боргу, бізнесу, прибутковості.

За звичайних обставин фінансовий ризик відноситься до фінансових результатів, що зменшують можливість погіршення фінансового стану. Хоча кожен бізнес хоче якомога більше поліпшити фінансові результати та оптимізувати фінансовий стан, фінансового ризику не уникнути. Відповідальність керівників підприємств та корпоративних фінансових службовців полягає у тому, щоб повністю знати та вміти виявляти фінансові ризики, що виникають, вживати належних заходів для запобігання та контролювати наскільки це можливо, щоб уникнути втрати фінансових результатів та фінансового погіршення.

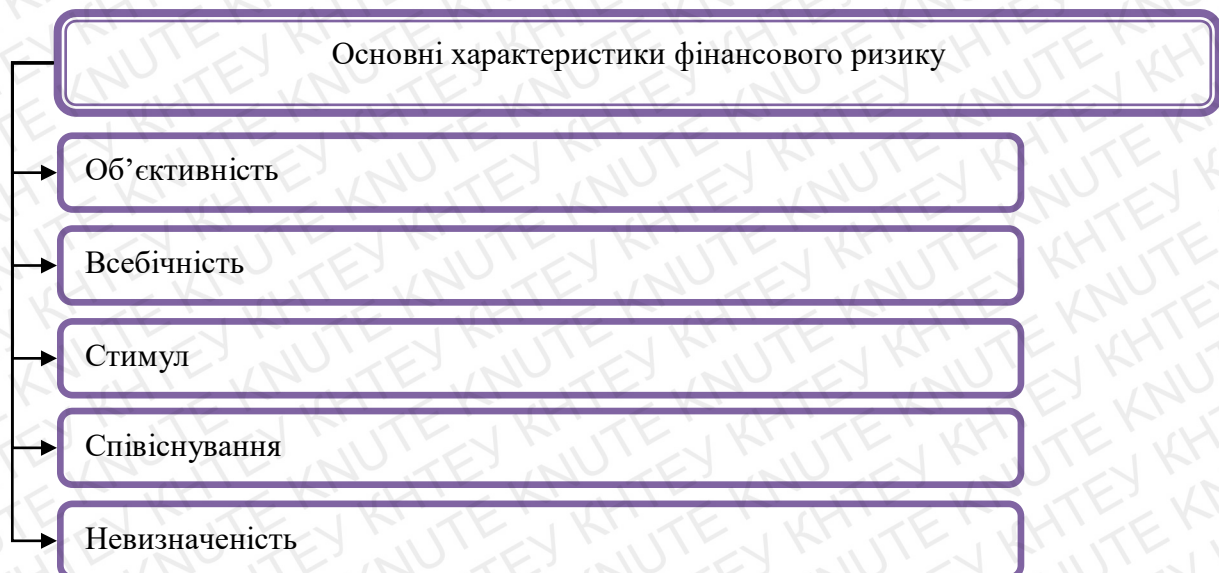

Рис. 1.1. Характеристики фінансового ризику

Об'єктивність. Фінансовий ризик не змінюється за волею людей, це об'єктивне існування. Іншими словами, ризики існують в будь-який час і в будь-якому місці, цього не можна уникнути, усунути, лише за допомогою різноманітних технічних засобів для боротьби з ризиком щоб уникнути витрат і збитків. У фінансовій діяльності підприємства можливі два результати, а саме: досягнення бажаних цілей і не досягнення бажаних цілей, а це означає, що ризик перевищує очікувані цілі, які неможливо досягти - це об'єктивно.

Всебічність. Тобто, фінансовий ризик існує в усьому процесі корпоративного управління фінансами, і відображається у різних фінансових відносинах. Залучення капіталу, використання капіталу, накопичення, розподіл та інша фінансова діяльність матимуть фінансовий ризик.

Стимул. Тобто об'єктивне існування фінансового ризику дозволить підприємствам вживати заходів для запобігання фінансовим ризикам, посилити фінансове управління, тим самим підвищуючи економічну ефективність та максимізуючи вигоди.

Співіснування. Тобто ризик і дохід співіснують у пропорційних відносинах, загалом, чим більший ризик фінансової діяльності, чим вищий дохід. Такі, як венчурний капітал, є більшим ризиком, але також через інвестиції та ризик йде компенсація.

Невизначеність. Фінансовий ризик має певний ступінь мінливості, тобто за певних умов і часу він може виникати, а може і не трапитися. Це означає, що фінансовий стан підприємства невизначений, тому підприємство завжди має можливість втрати.

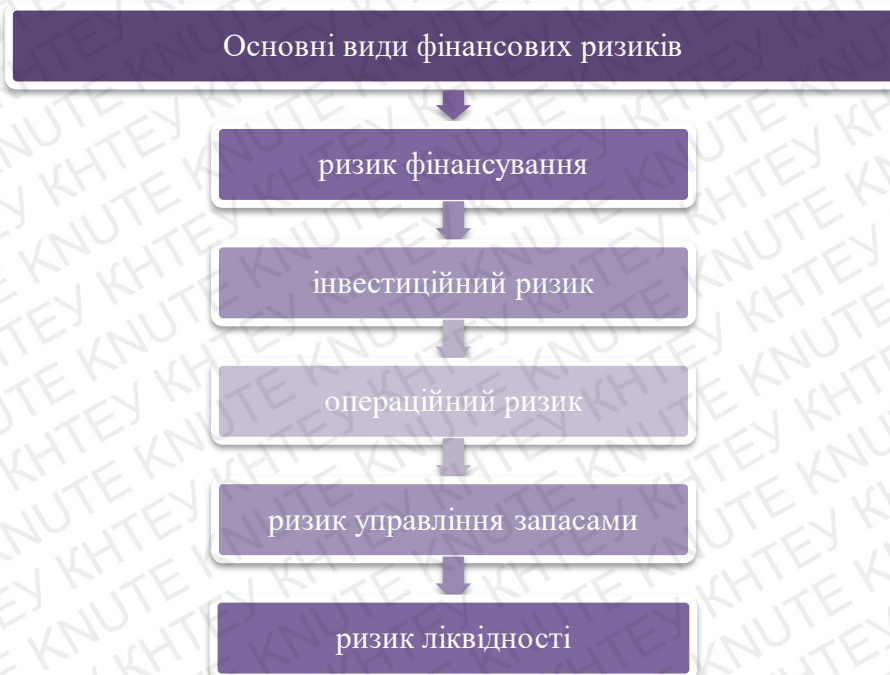

Рис. 1.2. Види фінансових ризиків

Ризик фінансування відноситься до невизначеності, спричиненої попитом та пропозицією ринку фінансування, макроекономічним станом навколишнього середовища та фінансування підприємства. Фінансовий ризик включає процентний ризик, ризик рефінансування, фінансовий ризик кредитного плеча, ризик обмінного курсу, ризик купівельної спроможності тощо.

Кредитний ризик являється різновидом фінансового ризику і має великий вплив на більшість українських підприємств через значну частину залучення позикового капіталу. Спостереження за рівнем кредитної заборгованості підприємств та динамікою процентної ставки проілюстровано на рисунку 1.3.

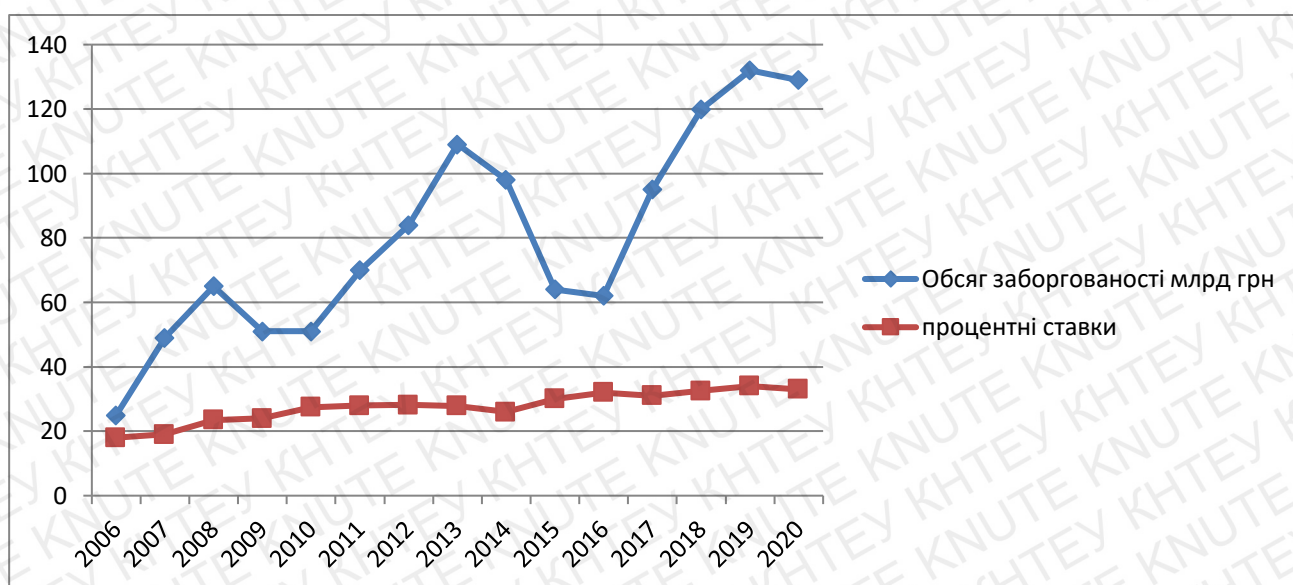

Рис. 1.3. Обсяги кредитної заборгованості за 2006-2020 рр.

Як видно з рисунку, обсяг кредитної заборгованості поступово зростає, хоча іноді і йде на спад, як у 2009 році, значення зменшилось до 51 млрд грн, та у 2016 році – 62 млрд грн. Проте в 2018 році заборгованість сягнула до 120 млрд грн., а в 2020 році це значення наблизилось до 129 млрд. Таке ж явище поступового зростання спостерігається і в процентній ставці. Дана динаміка впливає на підвищення кількості підприємств-банкротів.

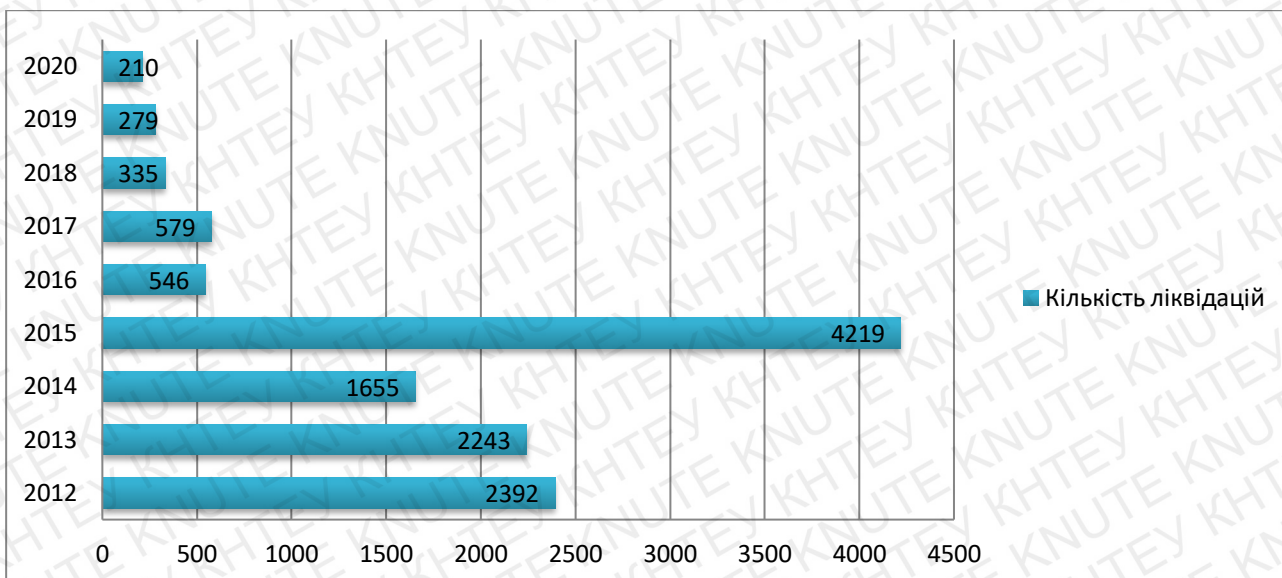

Рис. 1.4. Кількість ліквідованих підприємств в Україні за 2012-2020 рр.

Так кількість ліквідованих підприємств через банкрутство до 2020 року зменшилась, проте їх частина й досі залишається великою, а отже кредитний ризик має значний вплив.

Ще одним різновидом фінансового ризику є інфляційний ризик. В Україні постійно відбувається інфляція, національна валюта знецінюється, а це має прямий вплив на реальні доходи і прибутки українських підприємств.

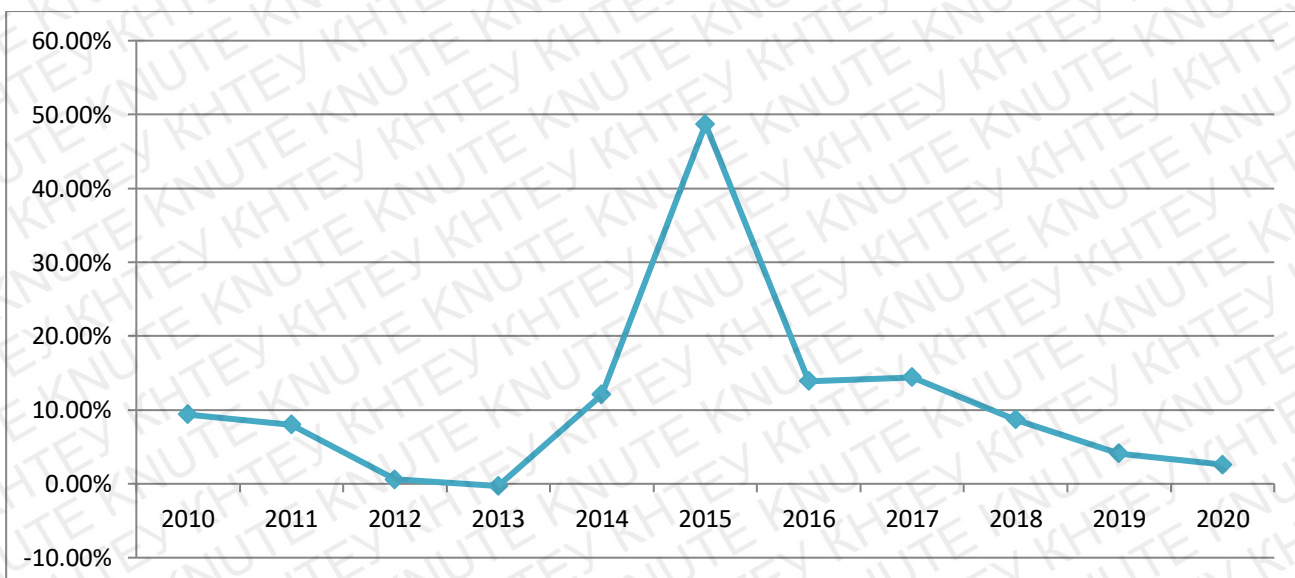

Рис. 1.5. Рівень інфляції в Україні за 2010-2020 рр.

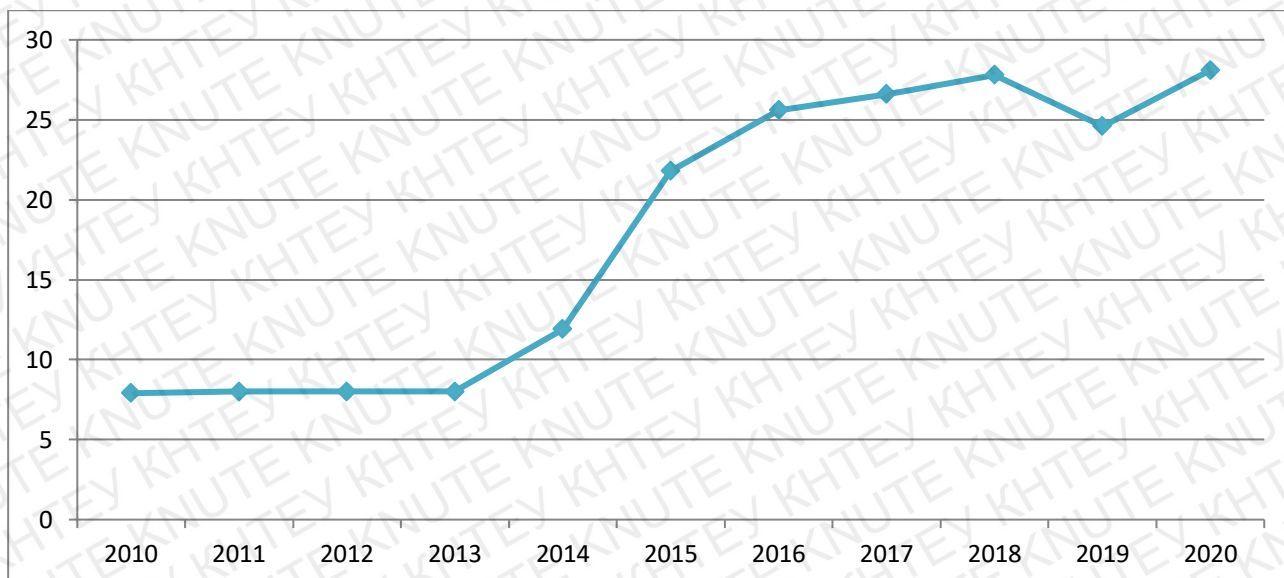

Рис. 1.6. Курс української гривні за 2010-2020 рр.

Хоча рівень інфляції у 2020 році знизився до 2,6% вартість української гривні продовжувала знецінюватись і у 2020 році досягла ціни 28,1 гривні за 1 долар. Це спричиняє підвищення цін, подорожчання матеріалів та створює фінансові ризики.

Під інвестиційним ризиком розуміється підприємство, що вкладало певну кількість коштів, внаслідок зміни ринкового попиту і вплив кінцевого доходу та очікуваного ризику прибутковості. Існує два типи: прямі інвестиції та вкладення цінних паперів. Інвестиції в цінні папери в основному мають дві форми: інвестиції в акції та облигації. Інвестиційний ризик в основному включає ризик процентної ставки, ризик реінвестування, валютний ризик, ризик інфляції, ризик похідних фінансових інструментів, моральний ризик, ризик дефолта тощо.

Ризик, пов'язаний з інвестиційним проектом, у науковій літературі з оцінки та відбору проектів, розглядається як розсіювання результатів відносно середнього значення результатів [с. 31]

$$\hat{k} = \sum_i^n k_i p_i \quad (1.1)$$

де \hat{k} - математичне очікування розподілу ймовірностей доходу від інвестицій за n періодів;

k_i - результат у періоді i з ймовірністю p_i .

Загальний ризик, що відповідає конкретному ізольованому інвестиційному інструменту, вимірюється дисперсією (V), або середнім квадратичним відхиленням (σ) можливих результатів відносно очікуваної дохідності цього інструменту, а саме:

$$V(\sigma^2) = \sum_{i=1}^n (k_i - \hat{k})^2 \cdot p_i \quad (1.2)$$

тоді:

$$\sigma = \sqrt{V} = \sqrt{\sum_{i=1}^n (k_i - \hat{k})^2 \cdot p_i} \quad (1.3)$$

Середньоквадратичне відхилення – це абсолютна міра ризику. Чим вище середньоквадратичне відхилення, тим вищий ризик проекту. При асиметричних розподілах ймовірностей результатів для оцінки загального ризику використовується показник напівдисперсії (SV), який розраховується як:

$$SV = \sum_{i=1}^m (k_i - \hat{k})^2 \cdot p_i \quad (1.4)$$

де m – множина результатів, що є нижче за середнє значення, яке очікується.

Як відносна міра загального ризику інвестицій з різною очікуваною дохідністю використовується коефіцієнт варіації (CV):

$$CV = \frac{\sigma}{\hat{k}} \quad (1.5)$$

Коефіцієнт варіації може змінюватися від 0 до 100%. Чим більше коефіцієнт, тим більше коливання. Встановлено наступну якісну оцінку різних значень коефіцієнта варіації:

- до 10% - слабе коливання;
- 10 - 25% - помірне коливання;
- 25% - високе коливання.

Операційний ризик, також відомий як бізнес-ризик, - це підприємство у процесі виробництва та експлуатації для постачання, виробництво та реалізація різних аспектів невизначеності, спричиненої впливом затримок в роботі корпоративних фондів та зміни в корпоративній вартості. Основні ризики включають ризик купівлі, ризик виробництва, ризик реалізації запасів та ризик

дебіторської заборгованості. Операційні ризики у більшій мірі стосуються банківських установ.

Ризик ліквідності стосується можливості того, що активи підприємства не можуть нормально і точно перерахувати грошові кошти, і корпоративні борги та зобов'язання щодо сплати не можуть бути виконані нормально. У цьому сенсі ризики ліквідності підприємства можуть бути проаналізовані та оцінені з точки зору ліквідності та платоспроможності підприємства.

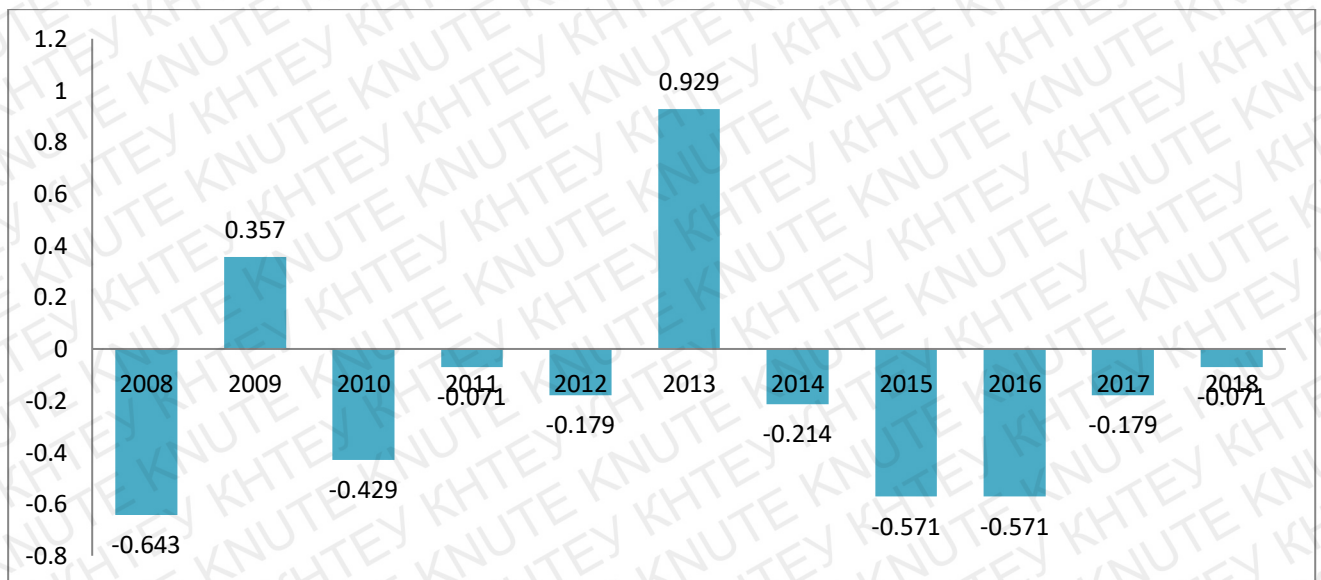

Рис. 1.7. Інтегральна оцінка ризику ліквідності українських підприємств

В основному значення ліквідності становить від'ємне значення, а отже ризик ліквідності має негативний вплив на українські підприємства.

Найбільшим ризиком, що виникає внаслідок використання позичкових ресурсів, є ризик недостатньої забезпеченості грошовими коштами для розрахунків за зобов'язаннями [18, с. 297].

Одним з важливих питань є визначення меж фінансової стабільності підприємства. Адже нестійкий фінансовий стан проявляється через втрату платоспроможності суб'єктом господарювання та блокування його деяких господарських функцій.

Хоча високий рівень фінансової стійкості не сприяє інтенсивності розвитку підприємства і збільшує витрати підприємства на утримання надлишкових резервів [14, с. 263].

Оцінювання фінансової стійкості підприємства передбачає проведення об'єктивного аналізу величини та структури активів і пасивів підприємства і визначення на цій основі рівня його фінансової стабільності і незалежності.

Комплексна оцінка фінансової стійкості передбачає, як мінімум, розрахунок таких показників (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Відносні показники оцінки фінансової стійкості підприємства

№ п/п	Назва показника	Формула розрахунку	Нормативне значення
1	Коефіцієнт фінансової автономії	ВК/Баланс (1.6)	> 0,5
2	Коефіцієнт фінансової залежності	Баланс/ВК (1.7)	< 2
3	Коефіцієнт фінансового ризику	ПК/ВК (1.8)	< 0,5 Критичне значення при 1
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Власні оборотні кошти/ВК (1.9)	> 0,5
5	Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	ДЗ/НА (1.10)	Високе значення показника є нормальним
6	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	ДЗ/(ВК+ДЗ) (1.11)	Зниження
7	Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	ВК/(ВК+ДЗ) (1.12)	Зростання
8	Коефіцієнт поточної заборгованості	ПК/А (1.13)	-
9	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	Σ ПК/ Σ А (1.14)	< 0,5
10	Коефіцієнт фінансової стійкості	(ВК+ДЗ)/Баланс (1.15)	> 0,75

*розроблено автором на основі [22]

Метою управління фінансовим ризиком є зниження втрат, зв'язаних з даним ризиком до мінімуму. Втрати можуть бути оцінені в грошовому вираженні, оцінюються також кроки щодо їх запобігання. Фінансовий менеджер повинен зрівноважити ці дві оцінки і спланувати, як краще укласти угоду з позиції мінімізації ризику.

В цілому методи захисту від фінансових ризиків можуть бути класифіковані в залежності від об'єкта впливу на два види: фізичний захист, економічний захист [4, с.191].

Фізичний захист полягає в використанні таких засобів, як сигналізації, придбання сейфів, системи контролю якості продукції, захист даних від несанкціонованого доступу, наймання охорони і т.д. Економічний захист полягає в прогнозуванні рівня додаткових витрат, оцінці тяжкості можливих збитків, використанні всього фінансового механізму для ліквідації загрози ризику або його наслідків.

При виявленні найбільш небезпечних ризиків учасник ринку (підприємець, інвестор) вживає всіх заходів для їх зниження. Є кілька основних способів зниження ризику (Рис.1.8).

Рис. 1.8. Методи зниження фінансових ризиків

1. Ухилення від ризику - це один з найбільш популярних способів захисту капіталу. Перевага - можливість уникнути втрат, які пов'язані з ризиками фінансової діяльності. Недоліки - зниження потенційного доходу і висока ймовірність появи інших ризиків.

Метод ефективний в декількох випадках:

- рівень ризику вище, ніж потенційна прибутковість по тій чи іншій угоді;
- ухилення від одного не стане причиною появи іншого, більш потужного ризику;
- грошові витрати неможливо покрити за рахунок внутрішніх коштів компанії через їх великі розміри [1, с.286].

2. Прийняття ризику на себе. У цьому випадку компанія (інвестор) готується до матеріальної компенсації ймовірних втрат. При нестачі ресурсів прийняття фінансових ризиків на себе може привести до скорочення бізнесу (зниження обсягів інвестицій).

Погащення втрат може проводитися з двох джерел:

1) кредитних ресурсів. Можливість оформлення позики залежить від остаточної вартості активів компанії і перспектив бізнесу в цілому. Ще один важливий момент - додаткові витрати у вигляді процентних виплат, які компанії доведеться брати на себе;

2) ресурсів всередині бізнесу. До таких можна віднести прибуток компанії, залишкову ціну активів, решту грошей в касі, додатковий капітал, резервний фонд організації і так далі.

3. Передача ризику. В цьому випадку весь обсяг фінансових ризиків (або їх частину) передається більш сильним партнерам по бізнесу, здатним до ефективного подолання неприємностей.

Передача фінансових ризиків проводиться одним з наступних методів:

1) укладення договору факторингу. Особливість такої угоди - передача кредитного ризику (або його частини) факторингової компанії або банку;

2) укладення договору поручительства. У цьому випадку поручитель бере на себе зобов'язання кредитора в повному обсязі або тільки їх частину. У випадку несвоєчасного погашення позики відповідальність перед кредитором в рівній мірі несуть, як позичальник, так і поручитель;

3) переклад ризиків на «плечі» компаній-постачальників. Тут відбувається передача фінансових ризиків, пов'язаних з втратою або пошкодженням матеріальних цінностей під час перевезення, навантаження і розвантаження;

4) здійснення біржових операцій - хеджування.

4. Страхування ризику - оформлення угоди, що передбачає виплату компенсації страховою компанією в разі повної або ж часткової втрати прибутку. При цьому застрахуватися можна від банкрутства, непередбачених витрат, зниження або зупинки виробничих процесів, покриття судових витрат.

При виборі страхової компанії потрібно враховувати: особливості спеціалізації страховика; наявність ліцензії на ведення діяльності; розмір статутного капіталу; тарифи при різних видах страхування; рейтинг страховика.

5. Об'єднання ризику - один з найбільш ефективних способів зниження ризику. Фірма вирішує проблеми за рахунок залучення партнерів по бізнесу і фізичних осіб, які зацікавлені у виході з ситуації, що склалася. При цьому загальний фінансовий ризик ділиться між декількома суб'єктами економіки.

6. Диверсифікація ризику - розподіл капіталу, між декількома напрямками, не пов'язаними один з одним. Грамотна диверсифікація дозволяє знизити ризики при веденні інвестиційної діяльності. До основних видів диверсифікації можна віднести - диверсифікацію фінансового ринку, валютного кошика, депозитного портфеля, покупців, портфеля цінних паперів, фінансової діяльності компанії і т.д. [19, с.291].

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ КОНСАЛТИНГОВОЇ КОМПАНІЇ «БІЗНЕС-ФОРМАТ»

2.1. Ідентифікація джерел фінансових ризиків підприємства

Емпіричною базою дослідження фінансових ризиків було обрано підприємство «Консалтингова компанія «Бізнес-Формат», яке надає повний спектр послуг за трьома основними напрямками: юридичний консалтинг, фінансовий та інвестиційний консалтинг, консалтинг в сфері будівництва.

Основним фінансовим ризиком для даного типу підприємства являється ризик втрати фінансової стійкості, саме тому йому було приділено основну увагу. У першу чергу рівень фінансової стійкості оцінюється показниками платоспроможності і ліквідності його активів. Динаміка показників ліквідності та платоспроможності консалтингової компанії «Бізнес-Формат» простежена у таблиці 2.1 [створена автором на основі даних дод. А-В].

Таблиця 2.1

Динаміка показників ліквідності та платоспроможності консалтингової компанії «Бізнес-формат» за 2017-2019 рр.

Показники	Фактично на:			Абсолютний приріст		
	01.01.2017	01.01.2018	01.01.2019	Ланцюговий		Базисний
				На	На	На
				01.01.2018	01.01.2019	01.01.2019
1. Сума ліквідних активів, тис.грн.	555,85	477,50	615,50	-78,35	138,00	59,65
2. Сума швидколіквідних активів, тис.грн.	231,25	97,00	180,40	-134,25	83,40	-50,85
3. Сума готових засобів платежу, тис.грн	9,25	7,85	4,15	-1,40	-3,70	-5,10
4. Коефіцієнт забезпеченості:						
Ліквідними активами	0,99	0,99	0,99	0,00	0,00	0,00
Швидколіквідними активами	0,41	0,20	0,29	-0,21	0,09	-0,12
Готовими засобами платежу	0,02	0,02	0,01	0,00	-0,01	-0,01
5. Загальний коефіцієнт покриття	1,07	0,90	0,87	-0,17	-0,03	-0,20
6. Проміжний коефіцієнт покриття	0,46	0,20	0,26	-0,27	0,06	-0,20
7. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,01	0,01	0,00	-0,01	-0,01

Продовження таблиці 2.1

8. Коефіцієнт відволікання оборотних активів:						
У запаси	0,57	0,75	0,67	0,19	-0,08	0,10
У дебіторську заборгованість	0,42	0,20	0,29	-0,21	0,09	-0,12
9. Коефіцієнт участі матеріальних запасів у покритті поточних зобов'язань	0,61	0,68	0,59	0,07	-0,09	-0,02
10. Частка чистого робочого капіталу капіталу у покритті запасів	0,12	-0,15	-0,21	-0,26	-0,07	-0,33
11. Коефіцієнт маневрування	0,90	0,94	0,96	0,04	0,02	0,05
12. Коефіцієнт співвідношення чистого робочого капіталу та загального обсягу оборотного капіталу (коефіцієнт самофінансування)	0,07	-0,11	-0,14	-0,18	-0,03	-0,21

Сума ліквідних активів досліджуваного підприємства складається з оборотних активів. На 2019 рік спостерігається тенденція їх росту.

Швидколіквідні активи включають у себе грошові кошти, дебіторську заборгованість та поточні фінансові інвестиції. Зростанням цей показник зобов'язаний дебіторській заборгованості, оскільки поточні фінансові інвестиції були відсутні в усіх періодах діяльності підприємства, а обсяги грошових коштів мають спадну траєкторію.

Аналіз коефіцієнтів забезпеченості показав, що підприємство найбільш забезпечено ліквідними активами і майже не забезпечене готовими засобами платежу.

Загальний коефіцієнт покриття (рекомендоване значення – понад 2) було зменшено з 1,07 у 2017 році до 0,87 у 2019 році.

Отримані дані за коефіцієнтом абсолютної ліквідності показують, що в 2019 році на кожну гривню поточних зобов'язань припадає близько 0,02 гривні грошових коштів та їх еквівалентів. Таким чином консалтингова компанія «Бізнес-формат» могла відповідати за своїми зобов'язаннями.

Динаміка показників фінансової стійкості консалтингової компанії «Бізнес-формат» за 2017-2019 рр. наведена у таблиці 2.2 [створена автором на основі даних дод. А-В].

Таблиця 2.2

Динаміка показників фінансової стійкості консалтингової компанії «Бізнес-формат» за 2017-2019 рр.

Показники	На	На	На	Абсолютний приріст		Темпи приросту, %	
	01.01.2017	01.01.2018	01.01.2019	На	На	На	На
				01.01.2018	01.01.2019	01.01.2018	01.01.2019
Коефіцієнт фінансової автономії	0,07	0,17	0,22	0,10	0,05	133,16	29,50
Коефіцієнт фінансової заборгованості	0,93	0,83	0,78	-0,10	-0,05	-10,56	-6,10
Коефіцієнт фінансової залежності	13,61	5,84	4,51	-7,77	-1,33	-57,11	-22,78
Коефіцієнт покриття боргу	0,10	0,19	0,20	0,09	0,01	90,00	5,26

У 2019 році значення коефіцієнта фінансової автономії склало 0,22, що нижче за еталонне значення (0,4-0,6). Це говорить про загрозу банкрутства для компанії і необхідність застосування дій по відновленню фінансової стійкості.

Коефіцієнт фінансової заборгованості являє собою відношення обсягу боргових зобов'язань підприємства до його власного капіталу.

Нормативним значенням цього показника є проміжок від 0 до 1. У 2019 році коефіцієнт фінансової заборгованості знизився до 0,78, що свідчить про значне залучення позикових коштів.

Показник фінансової залежності є індикатором фінансової стійкості, який вказує на здатність компанії проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі.

Рекомендоване значення показника знаходиться в межах 1,67-2,5. У 2019 році цей показник знизився до 4,51, але значно перевищує рекомендований орієнтир. Це показує, що на кожен гривню власних коштів припадає 4,51 гривня фінансових ресурсів. Так фінансові ризики компанії знаходяться на загрозовому рівні.

Коефіцієнт покриття боргу у 2019 році склав 0,20, що показує недостатність власних коштів для покриття позикового капіталу.

Оцінка типу поточної фінансової стійкості консалтингової компанії «Бізнес-формат» за 2017-2019 рр. наведена у таблиці 2.3 [створена автором на основі даних дод. А-В].

Таблиця 2.3

Оцінка типу поточної фінансової стійкості консалтингової компанії «Бізнес-формат» за 2017-2019 рр.

№ з/п	Показники	Фактично на:		
		01.01.2017	01.01.2018	01.01.2019
1.	Запаси, тис.грн.	315,35	360,00	412,50
2.	Власний оборотний капітал, тис.грн.	37,05	77,55	131,75
3.	“Нормальні” джерела фінансування, тис.грн.	353,40	381,55	407,10
3.1.	Власний оборотний капітал	37,05	77,55	131,75
3.2.	Короткострокові банківські кредити та позики для покриття запасів			
3.3.	Розрахунки з кредиторами за товари, роботи, послуги	316,35	304,00	275,35
4.	Тип поточної фінансової стійкості	нормальна фінансова стійкість	нормальна фінансова стійкість	нестійкий фінансовий стан

У 2017 р. та 2018 р. обсяг запасів був менше за обсяг джерел фінансування, хоча й перевищував обсяг власного оборотного капіталу. Тому фінансова стійкість вирівнялась до стану нормальної фінансової стійкості.

У 2019 р. запаси перевищили як власний оборотний капітал, так і джерела фінансування. Стан компанії став нестійким.

Інтегральна оцінка фінансового стану консалтингової компанії «Бізнес-формат» за 2017-2019 рр. наведена у таблиці 2.4 [створена автором на основі даних дод. А-В, Е].

Таблиця 2.4

Інтегральна оцінка фінансового стану консалтингової компанії «Бізнес-формат» за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019	Абсолютний приріст	
				2018	2019
Коефіцієнт Бівера	0,05	0,09	0,08	0,03	-0,01

Продовження таблиці 2.4

Рентабельність активів	4,96	7,31	5,85	2,35	-1,46
Фінансовий леверидж	12,61	6,41	5,10	-6,19	-1,31
Коефіцієнт маневрування	0,90	0,94	0,96	0,04	0,02
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	1,07	0,90	0,87	-0,17	-0,03
Тип фінансового стану	<i>Нестійкий фінансовий стан</i>	<i>Нестійкий фінансовий стан</i>	<i>Нестійкий фінансовий стан</i>	X	X

Коефіцієнт Бівера використовується для виявлення незадовільної структури балансу. Ознакою незадовільної структури балансу є таке фінансовий стан підприємства, у якого протягом тривалого часу (1,5-2 роки) коефіцієнт Бівера не перевищує 0,2, що відображає небажане скорочення частки прибутку, яка спрямовується на розвиток виробництва. Така тенденція в кінцевому випадку призводить до незадовільної структури балансу, коли підприємство починає працювати в борг і його коефіцієнт забезпечення власними засобами стає меншим 0,1. В компанії «Бізнес-Формат» коефіцієнт Бівера протягом трьох періодів досягає лише 0,05-0,08, що свідчить про неспроможність підприємства забезпечувати себе власними активами і фактично працює в борг.

Показник фінансового левериджу у 2019 році досяг 5,10. Це показує занадто інтенсивність залучення позикового капіталу, що справляє негативний ефект. Коефіцієнт маневрування у всіх періодах дуже високий, за рахунок незначної кількості необоротних активів.

Показник поточної ліквідності показує співвідношення оборотних активів і поточних зобов'язань. Рекомендованим за сталою фінансовою практикою є значення в рамках 1-3, однак більш бажаним є значення 2-3. В компанії у 2019 році це значення сягнуло лише 0,87. Це свідчить про проблемний стан платоспроможності, адже оборотних активів підприємства недостатньо для того, щоб відповідати за поточними зобов'язаннями.

Аналіз ймовірності банкрутства (дефолту) підприємства може здійснюватися на основі як неформалізованих, так і формалізованих моделей.

Неформалізовані моделі прогнозування банкрутства ґрунтуються на фундаментальному підході, який передбачає при визначеності ймовірності оголошення підприємства – об'єкта дослідження банкрутом, урахування максимальної кількості факторів шляхом обробки фінансової та бухгалтерської інформації. Формалізовані моделі базуються на фінансових даних і включають розрахунок певних коефіцієнтів.

Дискримінантний аналіз як метод багатовимірного статистичного аналізу, за теорією розпізнавання образів. Найчастіше використовується для побудови економіко-математичних моделей прогнозування банкрутства.

Однією з найбільш відомих дискримінантних моделей є універсальна дискримінантна модель українського дослідника О. Терещенка [20]:

$$Z = 1,5K_1 + 0,08K_2 + 10K_3 + 5K_4 + 0,3K_5 + 0,1K_6 \quad (2.1)$$

Таблиця 2.5

Опис коефіцієнтів моделі Терещенка

Позначення	Коефіцієнт	Розрахунок
K_1	Відношення коштів до залученого капіталу	Гроші та їх еквіваленти / (Довгострокові зобов'язання + Поточні зобов'язання)
K_2	Відношення валюти балансу до залученого капіталу	Баланс / (Довгострокові зобов'язання + Поточні зобов'язання)
K_3	Відношення балансового прибутку до валюти балансу	Чистий прибуток / Баланс
K_4	Відношення балансового прибутку до виручки від реалізації продукції	Чистий прибуток / Чиста виручка від реалізації
K_5	Відношення виробничих запасів до виручки від реалізації продукції	Виробничі запаси / Чиста виручка від реалізації
K_6	Оборотності основного капіталу	Чиста виручка від реалізації / (Довгострокові зобов'язання + Необоротні активи)

*розроблено автором на основі [20]

Якщо $Z > 2$, підприємству банкрутство не загрожує; якщо $1 < Z < 2$, фінансова стійкість підприємства порушена; проте якщо своєчасно запровадити антикризові заходи, банкрутство не загрожуватиме; якщо $0 < Z < 1$, існує загроза банкрутства за відсутності заходів щодо санації; якщо $Z < 0$, підприємство вже майже збанкрутіло.

Для консалтингової компанії «Бізнес-Формат» у 2019 році ця модель має таке значення:

$$Z = 1,5 * 0,0025 + 0,08 * 1,26 + 10 * 0,048 + 5 * 0,049 + 0,3 * 0,706 + 0,1 * (-4,12) = 0,629$$

В даному випадку значення $0 < Z < 1$, а отже для компанії існує загроза банкрутства.

Одним із найважливіших елементів аналізу кредитоспроможності є оцінювання комерційним банком фінансового стану боржника, на підставі результатів якого визначається значення коефіцієнта ймовірності дефолту [39].

З огляду на належність підприємства, відповідно до законодавства України, до великого, середнього або малого та виділого економічної діяльності обирається модель розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника – юридичної особи (таблиці 1,2 додатку 7 до Положення № 351) [Додаток Г].

Банк розраховує інтегральний показник із застосуванням логістичної моделі за такою формулою:

$$Z = \beta_0 + \sum \beta_i x_i, (2.2)$$

де Z – інтегральний показник;

x_i – показники, що визначаються на підставі фінансових коефіцієнтів, розрахованих за даними фінансової звітності боржника – юридичної особи, з урахуванням установлених Національним банком України діапазонів для кожного фінансового показника (таблиці 1,2 додатку 7 до Положення № 351) [Додаток Г];

β_i – коефіцієнти логістичної моделі, що визначаються з урахуванням вагомості показників;

β_0 – вільний член логістичної моделі, значення якого актуалізується Національним банком України.

Консалтингова компанія «Бізнес-Формат» займається фінансовою діяльністю, отже модель має такий вигляд:

$$Z = 1,291 + 0,476 * X_1 + 0,602 * X_2 + 0,501 * X_3 + 0,381 * X_4 \quad (2.3)$$

Для визначення показників X необхідно розрахувати показники МК згідно з Положенням №351 (табл. 2.6)[Додаток Г].

Таблиця 2.6

Розрахунок фінансових показників, що використовуються для розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника - юридичної особи

№ з/п	Фінансовий показник	Характеристика	Формула розрахунку	Алгоритм розрахунку
				Малі
1	2	3	4	6
1	K_1, MK_1 - показники капіталу	Частка капіталу в балансі підприємства	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу (актив)}}$	$\begin{aligned} &152,5/736,5 \\ &= \\ &0,207*100\% \\ &= 20,70\% \end{aligned}$
2	K_2, MK_2 показники загальної ліквідності	Спроможність підприємства покривати короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання і забезпечення}}$	$\begin{aligned} &730,3/763,6 \\ &= \\ &0,956*100\% \\ &= 95,63\% \end{aligned}$
3	K_3, MK_3 - показники покриття боргу прибутком до оподаткування	Спроможність обслуговування боргу прибутком до оподаткування	$\frac{\text{Фінансовий результат до оподаткування}}{\text{Короткострокові та довгострокові зобов'язання}}$	$\begin{aligned} &35,3/763,6 = \\ &0,045*100\% \\ &= 4,62\% \end{aligned}$
4	K_4, MK_4 - показники операційної рентабельності активів	Ефективність використання активів підприємства в операційній діяльності	$\frac{\text{Фінансовий результат від операційної діяльності}}{\text{Валюта балансу (актив)}}$	$\begin{aligned} &35,3/736,5 = \\ &0,048*100\% \\ &= 4,79\% \end{aligned}$

*розроблено автором на основі [2]

Згідно цими даними ми можемо вивести наступну формулу:

$$Z = 1,291 + 0,476 * 0,056 + 0,602 * 0,465 + 0,501 * 0,079 + 0,381 * 0,121 = 1,683$$

Визначається значення коефіцієнта ймовірності дефолту боржника – юридичної особи згідно з додатком 7 до Положення № 351, виходячи зіскоригованого класу боржника (Додаток Г).

Відносно даних цього положення консалтингова компанія «Бізнес-Формат» має 5 клас боржника, а отже для підприємства існує певна загроза банкрутства.

Отже, за даними проведеного аналізу, якщо не будуть прийняті антикризові заходи, підприємству загрожує настання стану банкрутства

2.2. Структурна оцінка фінансових ризиків підприємства та факторів впливу на їх рівень

Фінансові ризики мають декілька аспектів проявлення, тому щоб оцінити повний стан підприємства необхідно провести структурний аналіз. Динаміка дослідження зниження фінансової стабільності консалтингової компанії «Бізнес-Формат» за 2017-2019 роки наведена у таблиці 2.7 [створена автором на основі даних дод. А-В].

Таблиця 2.7

Розрахунок структури капіталу консалтингової компанії «Бізнес-Формат» за 2017-2019 рр.

Складові капіталу	2017		2018		2019		Відхилення структури	
	тис. грн	структура	тис. грн	структура	тис. грн	структура	2017-2018	2018-2019
Власний капітал	41,15	0,07	82,70	0,17	137,95	0,22	0,10	0,05
Позиковий капітал	518,80	0,93	399,95	0,83	483,75	0,78	-0,10	-0,05
Разом капітал	559,95	100,00	482,65	100,00	621,70	100,00	0,00	0,00

З таблиці видно, що структура капіталу консалтингової компанії «Бізнес-Формат» протягом усього періоду аналізу є незадовільною, оскільки власний капітал становить менше половини усього капіталу, хоча й поступово збільшується. У 2019 році частка власного капіталу, порівняно із 2018 роком, збільшується на 0,05%, проте все ще складає 0,22% від загального капіталу. Це свідчить про незадовільну структуру капіталу з низькою тенденцією до

покращення, а це означає, що консалтингова компанія «Бізнес-Формат» має даний вид фінансового ризику.

Ризик неплатоспроможності виникає разом із зниженням рівня ліквідності оборотних активів, що породжує розбалансування вхідного та вихідного грошових потоків. У таблиці 2.8 наведені показники ліквідності консалтингової компанії «Бізнес-Формат» за 2017-2019 роки [створена автором на основі даних дод. А-В].

Таблиця 2.8

Динаміка показників ліквідності консалтингової компанії «Бізнес-Формат» за 2017-2019 рр.

Показники	Норматив	2017	2018	2019	Відхилення від норми		
					2017	2018	2019
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2	0,02	0,01	0,01	-0,18	-0,19	-0,19
Коефіцієнт проміжного покриття	0,5	0,46	0,2	0,26	-0,04	-0,3	-0,24
Загальний коефіцієнт покриття	1	1,07	0,9	0,87	0,07	-0,1	-0,13

Протягом дослідженого періоду показники ліквідності консалтингової компанії «Бізнес-Формат» мають тенденцію до зменшення і значне відхилення від норми. Так у 2019 році, порівняно із 2018 роком, коефіцієнт абсолютної ліквідності зменшився від норми на 0,19 п.п., коефіцієнт проміжного покриття – на 0,24 п.п., а загальний коефіцієнт покриття – на 0,13 п.п. Це свідчить про низьку ліквідність, а отже підприємство має даний вид фінансового ризику.

Інвестиційний ризик характеризує можливість виникнення фінансових втрат у процесі здійснення інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання. Фінансове інвестування на підприємстві «Бізнес-Формат» практично не здійснюється, тому приділено увагу оцінці ризикованості реального інвестування. Структуру впливу інвестиційного ризику на діяльність консалтингової компанії

«Бізнес-Формат» за 2017-2019 рр. наведено у таблиці 2.9[створена автором на основі даних дод. А-В].

Таблиця 2.9

Параметри реалізації інвестицій консалтингової компанії «Бізнес-Формат» за 2017-2019 рр.

Показники, тис. грн	2017	2018	Відхилення 2017-2018		2019	Відхилення 2018-2019	
			(+,-)	%		(+,-)	%
Капітальні інвестиції	31,20	30,30	-0,90	-2,88	28,70	-1,60	-5,28
Чистий дохід від реалізації	617,60	714,60	97,00	15,71	879,70	165,10	23,10
Собівартість реалізованої продукції	262,70	45,60	-217,10	-82,64	60,60	15,00	32,89
Сукупні доходи	617,60	734,70	117,10	18,96	909,70	175,00	23,82
Сукупні витрати	583,70	699,40	115,70	19,82	873,30	173,90	24,86

Отже, аналіз таблиці 3 свідчить, що динаміка капітальних інвестицій протягом всього періоду аналізу є спадаючою. Тобто з кожним наступним роком підприємство згортає свою інвестиційну активність, вкладаючи все менше і менше коштів у виробничі потужності. В той же час динаміка доходів і витрат підприємства позитивна та свідчить про можливі резерви збільшення ефективності. Якщо порівнювати темпи зростання доходів і витрат, то доходи зростають більшими темпами, що позитивно впливає на фінансові результати підприємства. У той же час, якщо брати до уваги функціонування підприємства на майже зношених потужностях, то така позитивна динаміка зростання доходів може довго не тривати. Крім того, зростання доходів пояснюється в основному зростанням валютного курсу, а не зростанням обсягу від реалізації, що робить даний вид фінансового ризику потенційно небезпечним для ПП «Бізнес-Формат».

Інфляційний ризик характеризується можливістю знецінення реальної вартості капіталу підприємства, а також очікуваних доходів від здійснення фінансових операцій в умовах інфляції. Оцінка інфляційного впливу на показники діяльності консалтингової компанії «Бізнес-Формат» за 2017-2019 рр. наведена у

таблиці 2.10 за допомогою врахування індексу інфляції за останні роки [створена автором на основі даних дод. А-В].

Таблиця 2.10

Оцінка інфляційного впливу на показники діяльності консалтингової компанії «Бізнес-Формат» за 2017-2019 рр.

Показники, тис. грн	2017	2018	Відхилення 2017-2018		2019	Відхилення 2017-2018	
			(+,-)	%		(+,-)	%
Активи в діючих цінах	559,95	482,65	-77,30	-13,80	621,70	139,05	28,81
Активи в порівняльних цінах	582,91	502,44	-80,47	-13,80	621,70	119,26	23,74
Сукупний дохід в діючих цінах	617,60	734,70	117,10	18,96	909,70	175,00	23,82
Сукупний дохід в порівняльних цінах	642,92	764,82	121,90	18,96	909,70	144,88	18,94
Сукупні витрати в діючих цінах	583,70	699,40	115,70	19,82	873,30	173,90	24,86
Сукупні витрати в порівняльних цінах	607,63	728,08	120,44	19,82	873,30	145,22	19,95

Всі грошові потоки приведено до 2019 року аналізу шляхом коректування на індекс інфляції. У 2017 році індекс становив 1,137, у 2018 році – 1,098, а в 2019 році – 1,041.

На основі даних таблиці щодо реальних грошових потоків можна побачити, що в 2018 році активи зменшились не на 77,30 тис. грн., а на 80,47 тис. грн., також сукупний дохід зріс на 121,90 тис. грн., а сукупні витрати – на 120,44 тис. грн..

У 2019 році активи зросли на 119,26 тис. грн., сукупний дохід – на 144,88 тис. грн. та сукупні витрати – на 145,22 тис. грн.. Тобто, незважаючи на інфляцію, підприємство в аналізованому році працює ефективно та нарощує свої грошові потоки і активи.

Отже, інфляційний ризик, як різновид фінансового ризику, для ПП «Бізнес-Формат» не становить суттєвої загрози.

Процентний ризик полягає у непередбачуваній зміні процентної ставки на фінансовому ринку. За офіційними даними НБУ спостерігається подорожчання

кредитів, як у 2018 році, так і у 2019 році. Отже, процентний ризик у взаємозв'язку зі значною часткою позикових коштів на балансі ПП «Бізнес-Формат» утворюють негативний чинник погіршення фінансового становища досліджуваного підприємства.

Валютний ризик характерний для підприємств, що ведуть зовнішньоекономічну діяльність. Консалтингова компанія «Бізнес-Формат» орієнтується лише на національний ринок, а отже даний вид ризику підприємству не властивий.

Податковий ризик, тобто ймовірність введення нових видів податків і зборів на здійснення окремих видів господарської діяльності; ймовірність збільшення ставок діючих податків і зборів; зміна строків і умов сплати окремих податків; ймовірність відміни діючих податкових пільг тощо.

До основних змін у податковому законодавстві в 2019 році можна віднести:

– Адміністрування податків:

- Збільшено строки для подання заперечень до акту перевірки та скарги до контролюючого органу вищого рівня. Відтепер це 10 робочих днів з дня, наступного за днем отримання акту чи податкового повідомлення-рішення відповідно (п.44.7, 56.3 та 86.7 ПКУ).
- Для податківців збільшено час на прийняття податкових повідомлень-рішень (у випадку відсутності заперечень платника) – 15 робочих днів з дня, наступного за днем вручення платнику акту перевірки (п.86.8 ПКУ).
- Нарахування пені у разі внесення змін до податкової звітності внаслідок самостійного виправлення помилок відповідно до пп.39.5.4 ПКУ розпочинається після спливу 270 календарних днів (пп.129.1.3 та 129.4 ПКУ).

– Податок на прибуток:

- У зв'язку з набранням з 01.01.2019 р. чинності МСФЗ 16 «Оренда», в ПКУ передбачили звільнення активів з права користування за договорами оренди від застосування до них амортизаційних різниць, передбачених п.п.

138.1 – 138.2 ПКУ. Відповідно, визначено термін «актив з права користування».

- Додано обов'язковий реквізит податкової накладної – «індивідуальний податковий номер» (п.201.1 ПКУ).

Зміни у податковому законодавстві є позитивними, та не викликають податковий ризик для підприємства.

Структурний ризик — генерується не ефективним фінансуванням поточних витрат підприємства, що обумовлює високу питому вагу постійних витрат в загальній їх сумі. Дослідження впливу структурного ризику для консалтингової компанії «Бізнес-Формат» за 2017-2019 роки наведено у таблиці 2.11[створена автором на основі даних дод. А-В].

Таблиця 2.11

**Оцінка сили дії операційного левериджу для консалтингової компанії
«Бізнес-Формат» за 2017-2019 рр.**

Показники	2017	2018	2019	Відносне відхилення, %	
				2017-2018	2018-2019
Чистий дохід	617,60	714,60	879,70	15,71	23,10
Собівартість продукції	262,70	45,60	60,60	-82,64	32,89
Змінні витрати	263,70	379,40	553,30	43,88	45,84
Маржинальний прибуток	353,90	335,20	326,40	-5,28	-2,63
Коефіцієнт маржинального прибутку	57,30	46,91	37,10	-18,14	-20,90
Постійні витрати	320,00	320,00	320,00	0,00	0,00
Поріг рентабельності	5,58	6,82	8,62	22,16	26,42
Запас міцності	612,02	707,78	871,08	15,65	23,07
Коефіцієнт запасу міцності	0,99	0,99	0,99	-0,05	-0,03
Прибуток до сплати відсотків та податків	33,90	35,30	36,40	4,13	3,12
Сила дії операційного левереджу	320,00	299,90	290,00	-6,28	-3,30

З таблиці можна побачити, що сила дії операційного левериджу у 2018 році знизилась на 6,28%, а в 2019 році – на 3,30%, це свідчить про негативний вплив структурного ризику на підприємство.

Як відомо, якісну оцінку ризику проводять на основі виявлення належності того чи іншого виду ризику до однієї з 4х зон ризику: безризикова зона, зона допустимого, критичного та катастрофічного ризиків. У таблиці 2.12 було

ідентифіковано такі зони для кожного виду ризику для консалтингової компанії «Бізнес-Формат» та наведено можливі негативні наслідки від впливу зазначених ризиків на досліджуване підприємство.

Таблиця 2.12

**Якісна характеристика фінансових ризиків консалтингової компанії
«Бізнес-Формат» та можливі шляхи їх вирішення**

Види фінансових ризиків	Зона ризику	Негативні наслідки для підприємства	Можливі шляхи зменшення впливу ризиків
Інфляційний	Зона допустимого ризику	Знецінення активів	Прискорення оборотності активів
Депозитний	Зона допустимого ризику	Ймовірність неповернення депозиту при банкрутстві банку, знецінення відсотків інфляцією	Вибір більш стабільних та надійних банків
Податковий	Зона допустимого ризику	Високі податкові зобов'язання	Пошук пільгових видів діяльності зі звільненням від оподаткування або оподаткування за пільговими ставками
Процентний і кредитний	Зона критичного ризику	Неповернення кредитів та відсотків дебіторами	Покращення розрахунково-платіжної дисципліни
Валютний	Зона допустимого ризику	Знецінення національної валюти при веденні ЗЕД	Спрямування ведення ЗЕД на переважання валютної виручки над валютними витратами
Ризик зниження фінансової стійкості	Зона катастрофічного ризику	Зростання ймовірності банкрутства	Оптимізація структури капіталу
Ризик неплатоспроможності (ліквідності)	Зона критичного ризику	Дефіцит ліквідних активів для погашення термінових зобов'язань	Покращення розрахунково-платіжної дисципліни
Інвестиційний ризик	Зона катастрофічного ризику	Старіння та зношувальність засобів виробництва, технічних засобів	Оновлення основних засобів
Структурний ризик	Зона критичного ризику	Зростання частки постійних витрат, зменшення запасу фінансової міцності	Економія на постійних витратах

Отже, до зони катастрофічного ризику на ПП «Бізнес-Формат» потрапило два види ризику: фінансової стійкості та інвестиційний. Саме на них маємо зосередити увагу при розробці відповідних заходів в контексті стратегії

подальшого уникнення цих видів ризику. Структура розподілення впливу фінансових ризиків на підприємство зображена на рис 2.1.

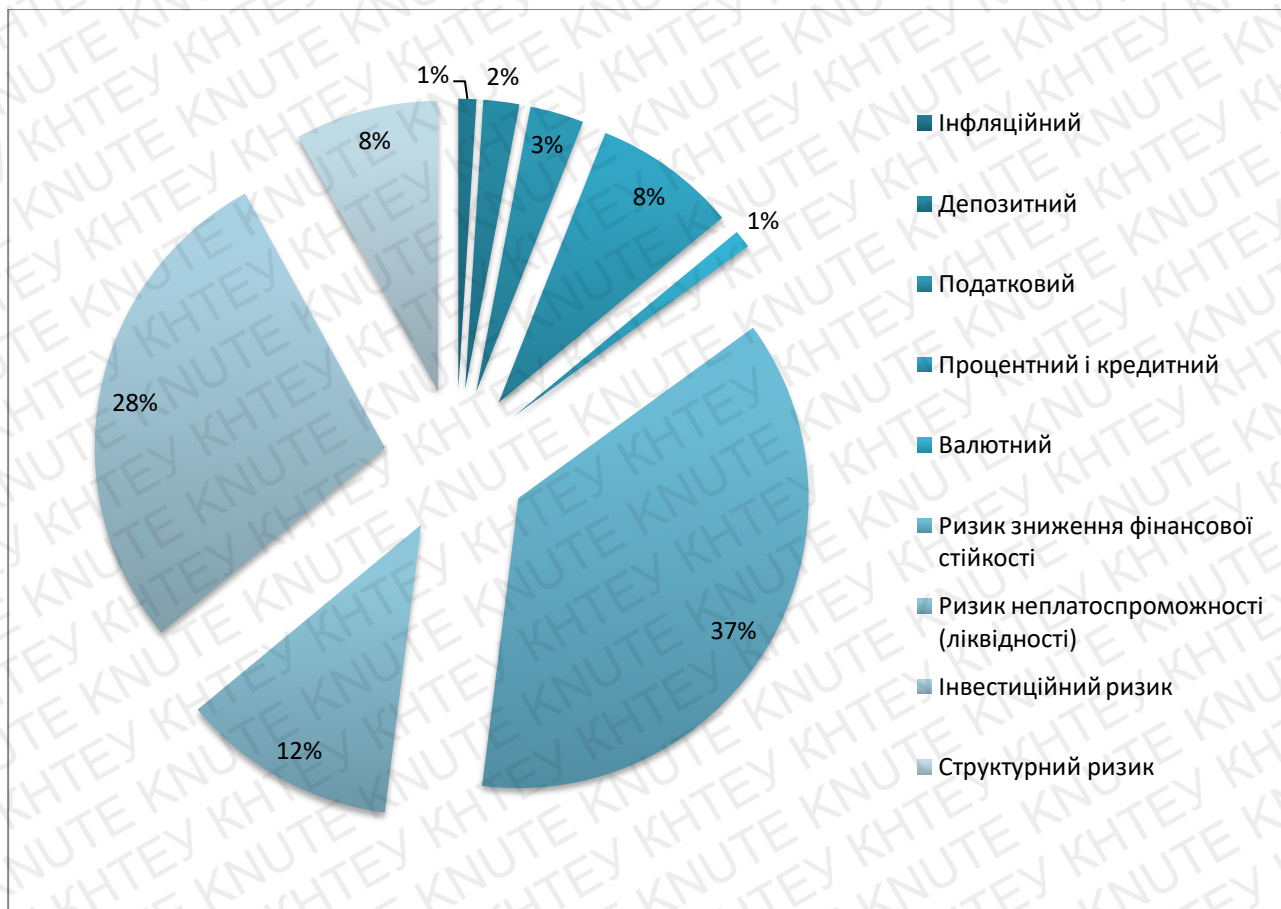

Рис. 2.1. Структура впливу фінансових ризиків на діяльність консалтингової компанії «Бізнес-Формат»

З наведеного рисунку ми бачимо, що найбільшу частку фінансових ризиків на ПП «Бізнес-Формат» складають ризик зниження фінансової стійкості та інвестиційний ризик, і становили 37% та 28% відповідно.

Кількісна оцінка фінансових ризиків, а також визначення на цій основі їх рівня, ступеня допустимості чи загрози для функціонування на сьогоднішній день є необхідним інструментом управління не тільки економічних суб'єктів фінансової сфери діяльності, але й підприємств нефінансового сектору економіки. Саме тому для дослідження можливості загроз консалтинговій компанії «Бізнес-Формат» була проведена кількісна оцінка фінансових ризиків. Портфель фінансових ризиків підприємства за основними елементами його капіталу наведено у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Фінансові ризики за елементами капіталу

Види фінансових ризиків підприємства		Показники діяльності підприємства				
		Необоротні активи	Оборотні активи	Довгострокові зобов'язання	Короткострокові зобов'язання	Власний капітал
Ринково-цінові	Ризик зміни вартості фінансових активів	+/-	+/-			
	Ризик зміни ціни нефінансових активів	+/-	+/-			
Зовнішні	Інфляційний		+/-	+/-		+/-
	Трансляційний валютний ризик	+/-	+/-	+/-		
	Відсотковий			+/-	+/-	
	Депозитний	+/-		+/-		
	Податковий				+/-	+/-
Внутрішні	Ризик зниження фінансової стійкості		+/-			+/-
	Ризик неплатоспроможності		+/-		+/-	+/-
	Кредитний		+/-		+/-	
	Ризик упущеної вигоди			+/-	+/-	
	Ризик збільшення витрат на обслуговування основних засобів виробництва	+/-				
	Ризик збільшення фінансової залежності підприємства від своїх кредиторів				+/-	
	Ризик зменшення суми чистого прибутку підприємства			+/-		

Продовження таблиці 2.10

Внутрішні	Ризик недостатності забезпечення виробничого процесу		+/-			
	Ризик нестачі власних фінансових коштів для забезпечення стабільного виробничого процесу			+/-		
	Можливість неповернення депозитних внесків		+/-			
	Інвестиційний ризик					
	Ризик зменшення запасу фінансової стійкості	+/-				
	Ризик незбалансованої ліквідності		+/-			
	Ризик збільшення витрат на обслуговування основних засобів виробництва	+/-				
	Ризик неповернення довгострокової дебіторської заборгованості	+/-				
	Ризик недостатності забезпечення виробничого процесу		+/-			
	Ризик збільшення матеріальних витрат на виробництво		+/-			
	Ризик збільшення витрат на зберігання виробничих запасів		+/-			

Наведений підхід дозволить вчасно ідентифікувати та, по можливості, усунути або пом'якшувати фінансові ризики, що увійдуть у портфель. При цьому вважається доцільним у складі портфеля фінансових ризиків виділити ризики, які залежать від самого підприємства (внутрішні), і зовнішні ризики, які визначаються макроекономічною ситуацією, та ринково-цінові ризики [1].

Результати розрахунків рівня ризиковості капіталу підприємства у розрізі його статей активів та пасивів у динаміці 2017 – 2019 рр. подані на рис. 2.1 – 2.4.

Таким чином, першим кроком на шляху до поставленої мети був розрахунок середньоарифметичної величини, що відбиває спільні риси досліджуваного явища [7]. Результати проілюстровано на рис. 2.1.

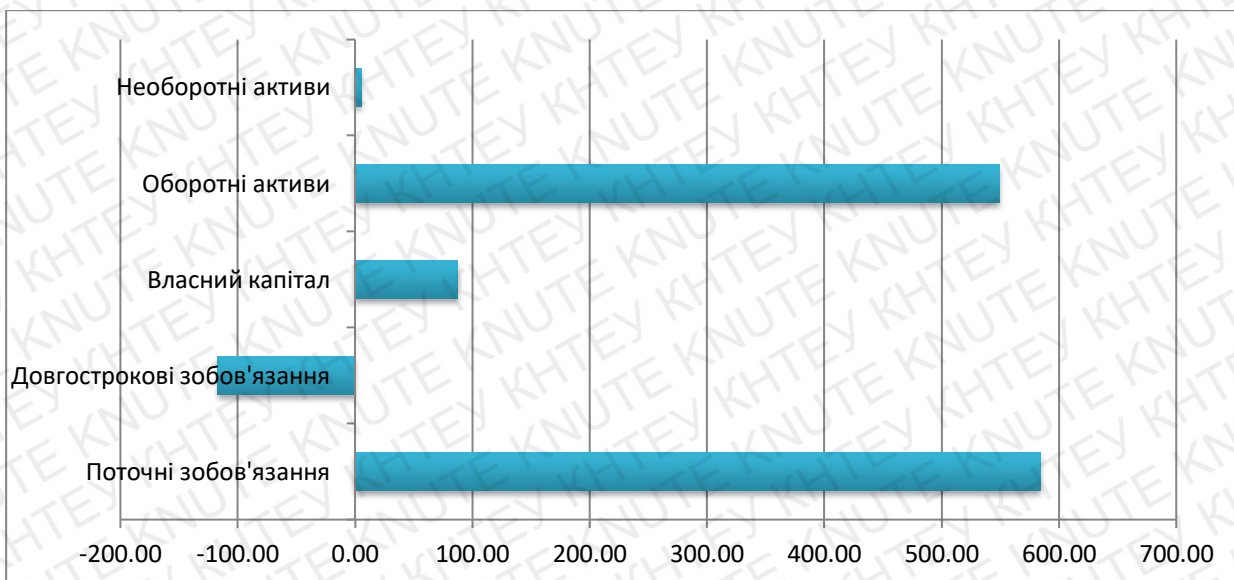

Рис. 2.1. Середньоарифметичне значення показника у розрізі елементів балансу

Дисперсія показує середнє відхилення випадкової величини від середнього значення [5]. Результати розрахунків наведено на рис. 2.2

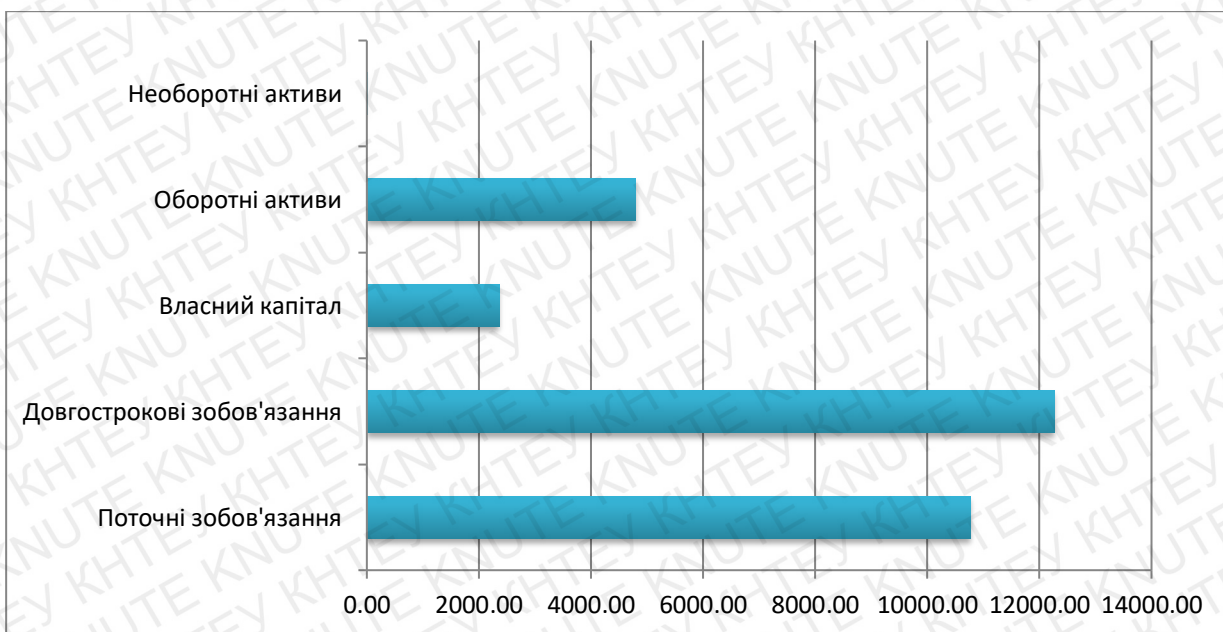

Рис. 2.2. Значення показника дисперсії у розрізі елементів балансу

Середньоквадратичне відхилення показує абсолютне відхилення індивідуальних значень від середньоарифметичного рівня показника [6]. Результати розрахунків подано на рис. 2.3.

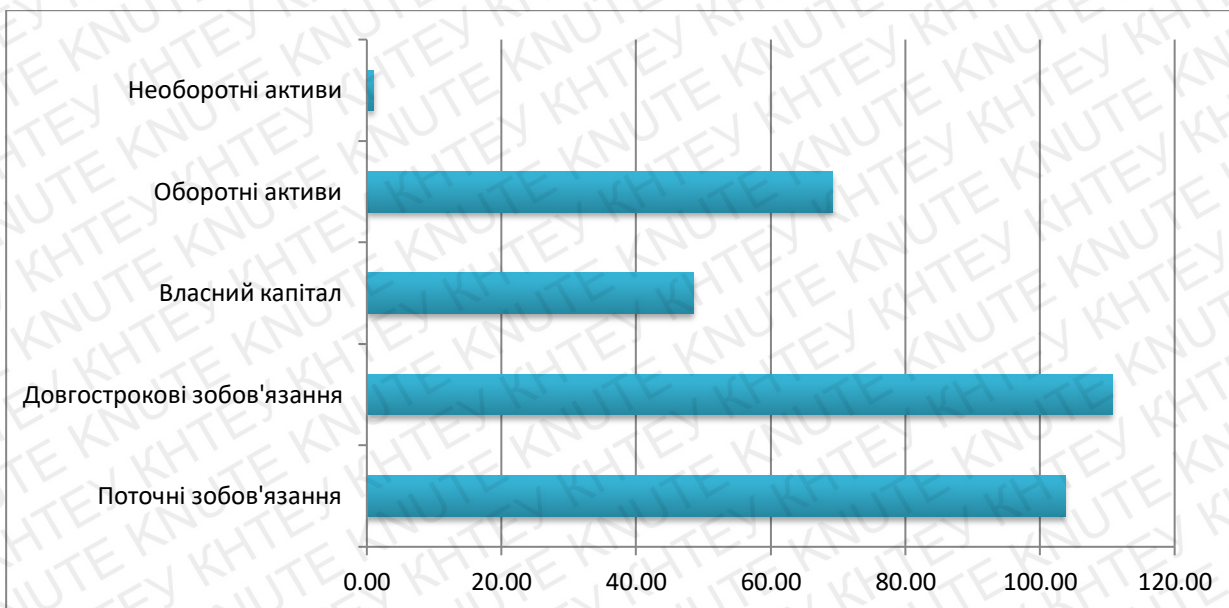

Рис. 2.3. Значення середньоквадратичного відхилення у розрізі елементів балансу

Результати розрахунку коефіцієнта варіації елементів капіталу підприємства, що показують ступінь відхилення значень зазначених показників від середнього значення, наведено на рис. 2.4.

Рис. 2.4. Значення коефіцієнта варіації у розрізі елементів балансу

За допомогою коефіцієнта варіації можна провести оцінку коливань показників, що досліджуються, навіть якщо вони виражені у різних одиницях виміру. Чим більший рівень зазначеного коефіцієнта, тим вищий ризик значного відхилення показника від середнього значення. Ранжування рівня коефіцієнта варіації за ознакою варіативності має таку структуру:

- більше 25 % – висока варіативність показника;
- 10 – 25 % – помірна варіативність показника;
- менше 10 % – слабка варіативність показника [3].

Таким чином, розрахунок коефіцієнта варіації за елементами джерел фінансування та напрямів використання фінансових ресурсів підприємства та співставлення отриманих результатів з "портфелем фінансових ризиків" дозволяє зробити такі висновки.

Найбільш стійкими та передбачуваними є показники поточної заборгованості підприємства. Така ситуація свідчить про те, що підприємство має слабкий ступінь прояву таких фінансових ризиків, як податковий та ризик збільшення фінансової залежності підприємства від своїх кредиторів. Депозитний, ризик неплатоспроможності, кредитний, ризик упущеної вигоди не виключаються, адже залежать ще й від інших показників, але значно пом'якшується завдяки помірному рівню коефіцієнта варіації для поточної заборгованості.

Найбільш ризиковими елементами капіталу, з точки зору розрахованих значень коефіцієнта варіації підприємства, є власний капітал (за рахунок коливань розмірів нерозподіленого прибутку) та довгострокові зобов'язання.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ КОНСАЛТИНГОВОЇ КОМПАНІЇ «БІЗНЕС-ФОРМАТ»

У ринкових умовах фінансовий ризик є об'єктивною реальністю, а повністю усунути ризик нереально. Отже, підприємства при визначенні цілей контролю фінансового ризику не можуть сліпо переслідувати низький або навіть нульовий ризик, але повинні базуватися на принципі економічно ефективного контролю фінансового ризику в розумному та прийнятному діапазоні. Отже, посилення запобігання корпоративним фінансовим ризикам, запобігання та вирішення фінансових ризиків з метою досягнення цілей фінансового управління є головним напрямком управління фінансами. Як запобігти фінансовим ризикам наведено у наступних пунктах нижче.

1.Посилити фінансовий менеджмент у здатності адаптувати макроекономічні зміни. Завдяки ретельному аналізу фінансового управління макросередовищем та його змінами, з метою більш ефективного поліпшення адаптації середовища фінансового управління на підприємстві, а також подальшого створення та вдосконалення системи фінансового управління для адаптації до мінливого середовища фінансового управління, тобто фінансового управління повинна бути розроблена стратегія. В умовах мінливого середовища фінансового управління підприємства повинні створюватись ефективні установи фінансового управління із високоякісним персоналом фінансового менеджменту, вдосконалюватись правила та норми фінансового управління, посилювати фундаментальну роботу фінансового управління, щоб ефективність функціонування системи фінансового управління підприємства вдосконалювалась з метою запобігання невідповідності системи управління фінансами екологічним змінам, що спричиняє фінансовий ризик.

У той же час ми завжди повинні звертати увагу на зміни національної політики. Підприємства, що мають зобов'язання, з одного боку, повинні звертати увагу на національну промислову політику, інвестиційну політику, фінансову політику, податкову політику та інші зміни в інвестиційних проектах, бізнес-проектах, фінансуванні, експлуатаційних витратах та інших аспектах можливих негативних наслідків. Стурбованість також повинна стосуватися структури ринку, ринкового попиту, змін попиту та пропозиції, спричинених зміною витрат на

корпоративні закупівлі та ринковими інвестиціями, в результаті чого зростають витрати на бізнес та вимоги до капіталу, що призводить до зростання фінансових витрат та операційних збитків. Крім того, при вдосконаленні інфраструктури в галузі технологій слід звернути увагу на посилення грошово-кредитної політики банків, що спричиняє нестачу коштів та затягує тривалість проекту, що впливає на реалізацію очікуваного прибутку. Суб'єкти господарської діяльності, якщо не вчасно виявити ці фактори політики та скорегувати свою бізнес-стратегію та напрямок інвестицій, призведуть підприємства до фінансової кризи.

2. Підвищення обізнаності про фінансовий ризик персоналу та зміцнення системи внутрішнього контролю. З метою запобігання фінансовим ризикам, підприємства повинні посилити обізнаність про ризик фінансового персоналу, вирівняти відповідні взаємозв'язки між внутрішніми фінансами, досягнувши єдності відповідальності, прав та інтересів. Уточнити статус, функції та відповідальність різних підрозділів фінансового управління підприємства та надати належну, справді гідну владу та відповідні обов'язки. Що стосується розподілу вигод, нам слід враховувати інтереси всіх сторін, щоб мобілізувати ентузіазм усіх підрозділів брати участь у фінансовому управлінні підприємствами, об'єднуючи відповідальність, права та інтереси, щоб внутрішні фінансові відносини були чіткими. Оновити фінансовий персонал, щоб адаптуватися до нового середовища структури знань, посилити освіту щодо ризиків, щоб усі працівники, особливо на всіх рівнях керівництва та фінансовий персонал, твердо усвідомлювали ризик.

Фінансовий персонал усіх рівнів повинен тверезо усвідомлювати, що фінансові ризики існують у всіх аспектах управління фінансами. Персонал фінансового управління повинен враховувати ризик запобігання протягом усієї роботи з управління фінансами, своєчасно вловлюючи ризик та оцінюючи здатність запобігати ризикам. Працюючи з кожним конкретним бізнесом необхідно активно запобігати, правильно реагувати та своєчасно вирішувати фінансові ризики.

3. Підвищити рівень прийняття наукових рішень та встановлення механізму запобігання фінансовим ризикам. Прийняття фінансових рішень безпосередньо пов'язане з успіхом або невдачею фінансового управління, прийняття рішень з досвідом та суб'єктивне прийняття рішень значно збільшить можливість помилок. Для запобігання фінансовим ризикам підприємства повинні застосовувати наукові методи прийняття рішень. У процесі прийняття рішень ми повинні повністю враховувати різні фактори, що впливають на прийняття рішень, використання економічних моделей для прийняття наукових рішень, різноманітні програми техніко-економічного обґрунтування для ретельного аналізу, оцінки та вибору оптимального рішення. прийняття програми і вирішив покласти край ризику прийняття фінансових рішень, щоб уникнути суб'єктивних припущень.

У процесі прийняття рішень щодо фінансування підприємству слід спочатку обґрунтовано прогнозувати вимогу до капіталу відповідно до виробничої та експлуатаційної ситуації, а потім шляхом розрахунку та аналізу капітальних витрат та аналізу ризиків методів фінансування вибрати правильне фінансування спосіб визначити обґрунтовану фінансову структуру та прийняти правильні рішення щодо фінансування. Ліквідність - це життя підприємства, і фірми повинні пришвидшити оборот товарних запасів та дебіторської заборгованості, щоб підтримувати належну ліквідність активів. Відповідно до методу прийняття рішень, наведеного вище, можливість помилок, спричинених значним зменшенням, дозволяє уникнути помилок у прийнятті фінансових рішень, спричинених фінансовими ризиками.

4. Технічні методи контролю корпоративного фінансового ризику.

4.1. Метод розподілу. Тобто за допомогою спільного підприємства між підприємствами, диверсифікації та диверсифікації іноземних інвестицій, таких як диверсифікація фінансових ризиків. Для більш ризикових інвестиційних проектів підприємства можуть спільно інвестувати з іншими підприємствами з метою досягнення розподілу доходів, розподілу ризиків, а отже, диверсифікації інвестиційного ризику, уникаючи виключного ризику інвестицій, що виникає внаслідок фінансових ризиків; Через невизначеність та нестабільність ринкового

попиту ризик диверсифікації можна пом'якшити за допомогою різних методів ведення бізнесу, тобто одночасного використання різноманітних видів продукції. У різних режимах роботи втрата певної продукції через поганий збут може компенсуватися перевагами інших продуктів, що дозволяє уникнути ризику експлуатації окремих продуктів та недосягнення очікуваних вигод.

4.2. Метод відвертості. Тобто підприємства, які обирають програму фінансового менеджменту, повинні проводити комплексну оцінку різних програм, можуть мати фінансові ризики, вибираючи менш ризикові програми згідно з цілями фінансового управління, щоб досягти мети уникнення фінансових ризиків. Наприклад, якщо боргові інвестиції можуть дозволити підприємству досягти очікуваного інвестиційного доходу, підприємства, які обирають інвестиції, повинні якомога більше брати участь у боргових інвестиціях, оскільки ризик боргових інвестицій набагато нижчий, ніж ризик власного капіталу інвестиції. Незважаючи на те, що інвестиції в акціонерний капітал можуть принести більше інвестиційного доходу, з точки зору уникнення ризиків, компаніям слід бути обережними щодо інвестицій в акціонерний капітал. Звичайно, використання методу уникнення не означає, що підприємства не можуть здійснювати ризикові інвестиції. Підприємства, щоб досягти впливу або навіть контролювати вкладені підприємства, в цьому випадку для прийняття відповідного інвестиційного ризику необхідні інвестиції в акціонерний капітал.

4.3. Метод передачі. Тобто засоби, за допомогою яких фірма буде брати частку або всі фінансові ризики. Існує багато способів переказу. Компанії повинні переносити ризики на основі типи ризиків. Зазвичай їх поділяють на страхові перекази та нестрахові перекази. Страховий переказ: Якщо підприємство може придбати майнове страхування, ризик пошкодження майна передається страховій компанії. Нестраховий переказ означає передачу певного ризику спеціалізованому агентству або відділу, наприклад, продаж товару бізнес-сектору, передачу певної професійної роботи компанії з великим досвідом, знаннями та обладнанням. Передача фінансового ризику частково або повністю іншим сторонам, які вони несуть, може значно зменшити фінансовий ризик підприємств.

Для того, щоб правильно управляти фінансовими ризиками на ПП «Бізнес-Формат» з метою зменшення їх негативного впливу на фінансово-господарську діяльність підприємства необхідно також провести їх поетапний аналіз (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Поетапний аналіз фінансових ризиків з метою прийняття правильного управлінського рішення

Етап аналізу фінансового ризику	Ризик втрати фінансової стійкості	Інвестиційний ризик
1. Визначення факторів, що впливають на ризик, збільшуючи його ступінь	Низька частка власного капіталу, велика частка позикового капіталу	Висока зношеність основних засобів, яка потребує інвестицій при майже відсутності таких інвестицій
2. Аналіз впливу ризику на фінансово-господарську діяльність підприємства	Погіршує фінансове становище підприємства	Призводить до подальшого старіння засобів виробництва
3. Оцінка ризику	Проведена в таблиці 2.7	Проведена в таблиці 2.9
4. Встановлення граничного значення ступеня ризику	Коефіцієнт автономії на рівні нормативу (більше 0,5)	Коефіцієнт оновлення основних засобів не менше 0,2
5. Аналіз стратегічних рішень, які можна використати для зниження ризику	Збільшення величини власного капіталу, зменшення величини позикового	Здійснення інвестицій в основні засоби
6. Розробка конкретних заходів щодо зменшення негативного впливу ризику в майбутньому	Додаткова емісія цінних паперів при одночасному погашенні товарної кредиторської заборгованості за рахунок наявної дебіторської, трансформованої в грошові кошти	Розробка і впровадження інвестиційного проекту з оновлення основних засобів

З наведеної таблиці видно, що для кожного з двох видів ризиків розроблено конкретний захід з його нейтралізації в майбутньому. В той же час ці два заходи можна поєднати в єдиний комплексний проект покращення фінансовоекономічного становища консалтингової компанії «Бізнес-Формат».

Отже, структурнологічна схема нейтралізації зазначених двох видів ризиків для ПАТ підприємства як суб'єкта господарювання у комплексі може бути представлена за допомогою рисунка 3.1.

Рис. 3.1. Структурно-логічна схема реалізації заходів з уникнення фінансових ризиків для ПП «Бізнес-Формат»

Емісія цінних паперів — необхідний захід, до якої вдається більшість підприємств у випадках, коли вони потребують додаткових коштів для розвитку. Це найкраща альтернатива кредитам та пошуку інвесторів.

Щодо операції факторингу, то станом на кінець 2019 року величина товарної дебіторської заборгованості на балансі підприємства становить 105 тис. грн., що складає 17% всіх активів ПП «Бізнес-Формат». При цьому величина товарної кредиторської заборгованості становить 275,35 тис. грн., що складає 44,29% всього капіталу. Така ситуація є вкрай незадовільною, оскільки значну частину коштів підприємства зосереджено в розрахунках. До того ж кредиторська заборгованість перевищує дебіторську, що не дає нам можливості в повній мірі погашати свої короткострокові зобов'язання без залучення менш ліквідних запасів.

Бажана структура капіталу ПП «Бізнес-Формат» має бути такою, що відповідає нормативному значенню коефіцієнта автономії (більше 0,5), тобто власний капітал має становити половину всього капіталу, а саме:

$$621,70 * 0,5 = 310,85 \text{ тис. грн.}$$

На кінець 2019 року величина власного капіталу становила 137,95 тис.грн., тобто для відновлення нормальної фінансової стійкості підприємству не вистачає:

$$310,85 - 137,95 = 172,90 \text{ тис. грн.}$$

Отримана сума становить:

$$172,90 * 100 / 105 = 164,67\% \text{ від наявної дебіторської заборгованості.}$$

Таким чином, базова та прогнозна структура балансу ПП «Бізнес-Формат» буде виглядати наступним чином (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Трансформація активів та капіталу консалтингової компанії «Бізнес-Формат» під впливом розроблених заходів

Актив	2019 рік		За проектом		Пасив	2019 рік		За проектом	
	тис. грн	структура	тис. грн	структура		тис. грн	структура	тис. грн	структура
1. Необоротні активи	6,20	1,00	215,60	34,68	1. Власний капітал	137,95	22,19	310,85	50,00
1.1. Основні засоби	0,50	0,08	215,60	34,68	1.1. Зареєстрований капітал	0,10	0,02	0,10	0,02
1.2. Інші необоротні активи	0,00	0,00	0,00	0,00	1.2. Додатковий капітал		0,00	172,90	27,81
2. Оборотні активи	615,50	99,00	406,10	65,32	1.3. Нерозподілений прибуток	137,85	22,17	137,85	22,17
2.1. Запаси	412,50	66,35	238,20	38,31	2. Довгострокові зобов'язання	-220,25	-35,43	-220,25	-35,43
2.2. Товарна дебіторська заборгованість	105,00	16,89	40,00	6,43	3. Поточні зобов'язання	704,00	113,24	310,85	50,00
2.3. Дебіторська заборгованість в розрахунках	5,45	0,88	5,45	0,88	3.1. Товарна кредиторська заборгованість	275,35	44,29	121,50	19,54
2.4. Інші оборотні активи	18,40	2,96	122,45	19,70	3.3. Інші поточні зобов'язання	425,45	68,43	189,35	30,46
Баланс	621,70	100,00	621,70	100,00	Баланс	621,70	100,00	621,70	100,00

Таким чином, нами отримано нову робочу структуру капіталу, в якій власний капітал займає 50% всього капіталу, дебіторська заборгованість зменшена за рахунок операції факторингу, в результаті чого погашено частину кредиторської заборгованості. Частка дебіторської заборгованості на балансі зменшилась з 17% до 6,43%, а кредиторської — з 44,29% до 19,54%. Також було зменшено частину запасів з 66,35% до 38,31%.

Основним фінансовим ризиком, що загрожує консалтинговій компанії «Бізнес-Формат» являється ризик втрати фінансової стійкості, саме тому розробці політики підвищення фінансової стійкості підприємства було приділено більше уваги. До завдань фінансового менеджменту вводяться пошук можливих шляхів залучення додаткових фінансових ресурсів і модернізація схем фінансового забезпечення, критичних моделей підвищення фінансової стійкості при виникненні фінансових ризиків. Саме втрата фінансової стійкості та загроза неплатоспроможності являються основними фінансовими ризиками для консалтингової компанії «Бізнес-Формат».

До найбільш результативних відносять інвестиційний шлях оздоровлення підприємства, на основі зацікавленості інвестора. Наприклад, залучаються кошти для подальшого розвитку господарської діяльності підприємства, форматоманого у окремих проектах за критеріями підвищення фінансової стійкості і на фоні гарантованої віддачі. Інвестиційний шлях оздоровлення підприємства може реалізовуватись у різних модифікаціях ідеї.

Другою моделлю є злиття з іншою, більш великою і стабільною компанією. В даному випадку ведуться пошуки такої компанії, котра готова перерозподілити ризики, профінансувати основні активи і власний капітал підприємства, погасити прострочену кредиторську заборгованість шляхом викупу всіх акцій і прав на підприємство, і його приєднанням. Як правило, це велика потужна компанія тієї ж сфери діяльності або суміжної, котра прагне розширити свої можливості і збільшити масштаби виробництва чи надання послуг.

Третя модель ґрунтується на «саморятуванні». Окрім нестабільної платоспроможності і відсутності достатнього прибутку для фінансування активів і погашення заборгованості, фінансову стійкість підприємства також підриває

невиправдано значна кількість запасів. Виготовленні в надлишок запаси можуть виступати як певний «баласт» у діяльності підприємства. Вони потребують значних витрат для їх формування і утримання, можуть матеріально і фізично старіти, пошкоджуватись під час зберігання і створюють ризик непотрібності, збільшуючи безповоротно втрати на виробництво. Антикризовим заходом є списання таких неперспективних активів як втрати і таким чином зменшити прибуток до оподаткування, створюючи податкову економію. Між іншим, якщо раніше був узгоджений контракт із страховою компанією по цих комерційних операціях, можна отримати страхові виплати за неотримання прибутку. Тоді різниця між фактичним і реальним прибутком капіталізується, реінвестується або інвестується у необоротні активи, депозитні інструменти. Крім того можуть реалізуватись штрафні санкції по дебіторській заборгованості, вдосконалюється кредитна політика, система стимулів за підвищення розрахункової дисципліни, оптимізуються умови погашення власної кредиторської заборгованості. Вводиться короткострокова відсутність бонусів та премій для працівників, режим економії. Запаси створюються, але в незначній, резервній кількості. Налагоджуються нові партнерські зв'язки. Виготовлення основної кількості продукції тільки по предзамовленню посередників чи клієнтів із частковою або повною передплатою. Здійснення інвестування засобів у додаткові сфери діяльності та поступовий їх розвиток. Вплив даної моделі на подальший рівень фінансової стійкості підприємства розглянутий на основі консалтингової компанії «Бізнес-Формат» за 2020-2021 рр. (рис. 3.2-3.4)

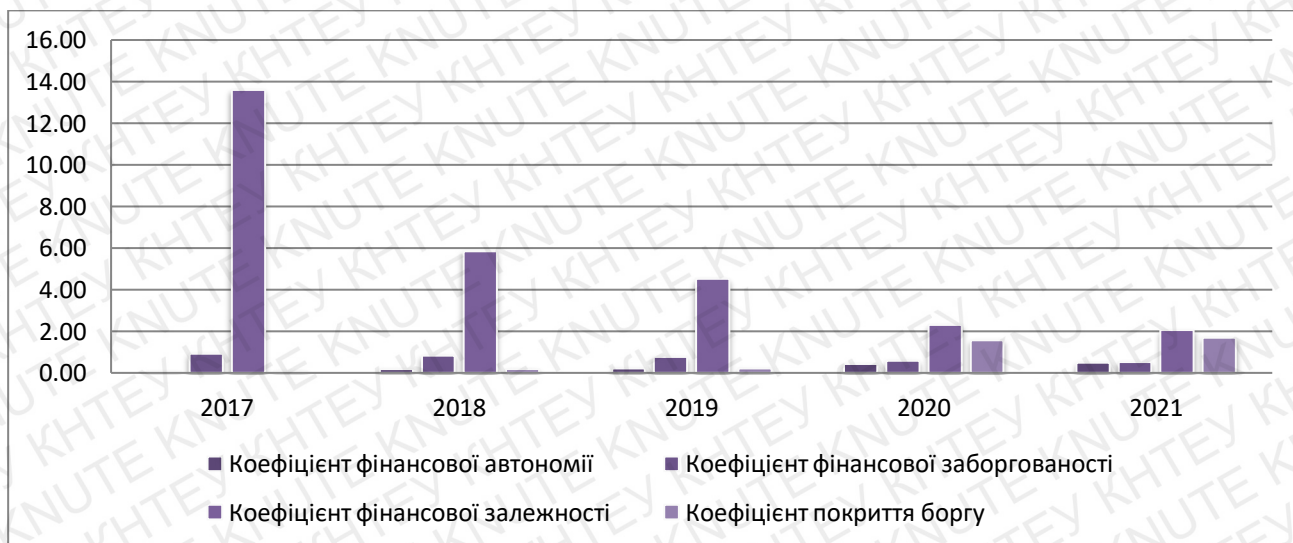

Рис. 3.2. Прогнозна динаміка показників фінансової стійкості консалтингової компанії "Бізнес-Формат" за 2020-2021 рр.

Так, коефіцієнт фінансової автономії із 0,22 п.п. у 2019 році зріс до 0,43 та 0,48 п.п. у 2020 та 2021 роках аналогічно. Коефіцієнт фінансової заборгованості із 0,78 п.п. у 2019 р. знизився до 0,52 п.п. у 2021 р. Також, зниження зазнав коефіцієнт фінансової залежності, він спав на 54,1% та склав 2,07 п.п. у 2021 р.

Коефіцієнт покриття боргу, відповідно до 2019 р. (0,20 п.п.), у 2021 р. зріс до 1,70 п.п.

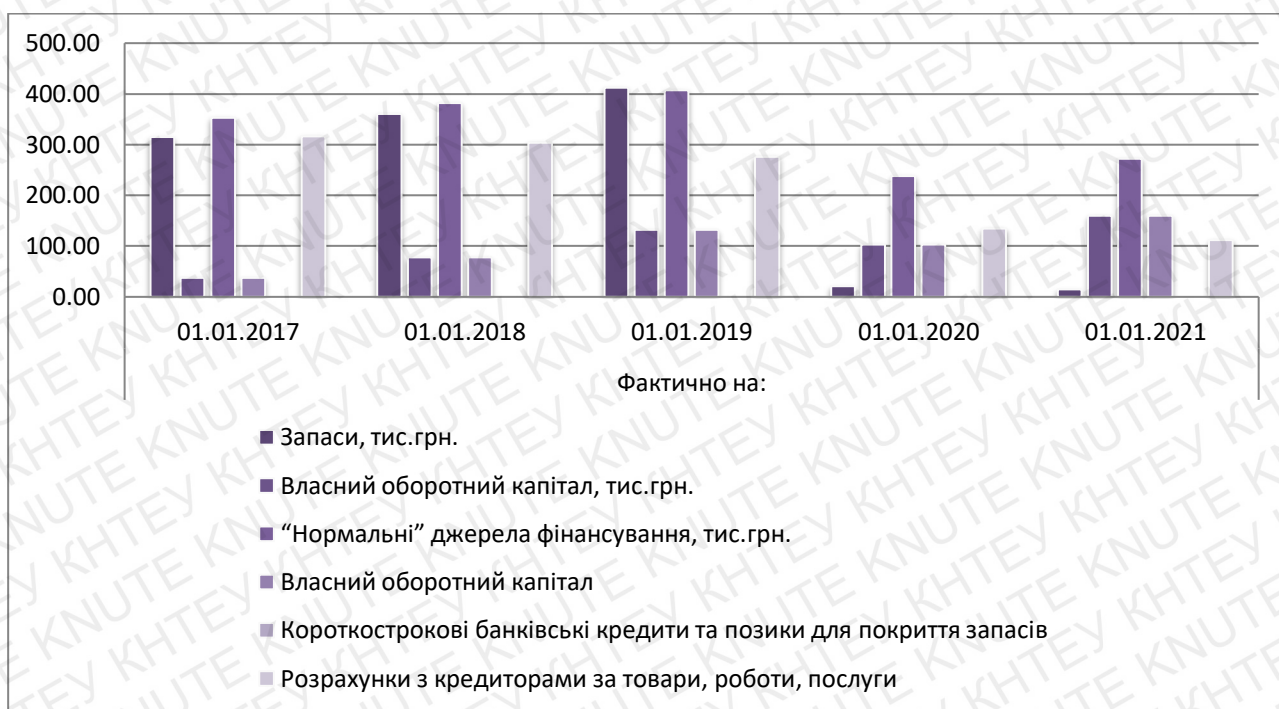

Рис. 3.3. Прогнозна оцінка типу поточної фінансової стійкості консалтингової компанії «Бізнес-формат» за 2020-2021 рр.

За оцінкою типу поточної фінансової стійкості у 2020 та 2021 роках фінансова стійкість консалтингової компанії «Бізнес-Формат» піднялась до абсолютної. Цього було досягнуто за рахунок зниження запасів та позикового капіталу. Так, у 2021 році запаси знизились до 15,20 тис. грн., що в 2019 році складала 412,50 тис. грн., власний оборотний капітал зріс до 160 тис. грн. (131,75 тис. грн. у 2019 р.), «нормальні» джерела фінансування спали до 272,30 тис. грн. за рахунок зменшення розрахунків з кредиторами за товари, роботи, послуги до 112,30 тис. грн. (275,35 тис. грн. у 2019 р.).

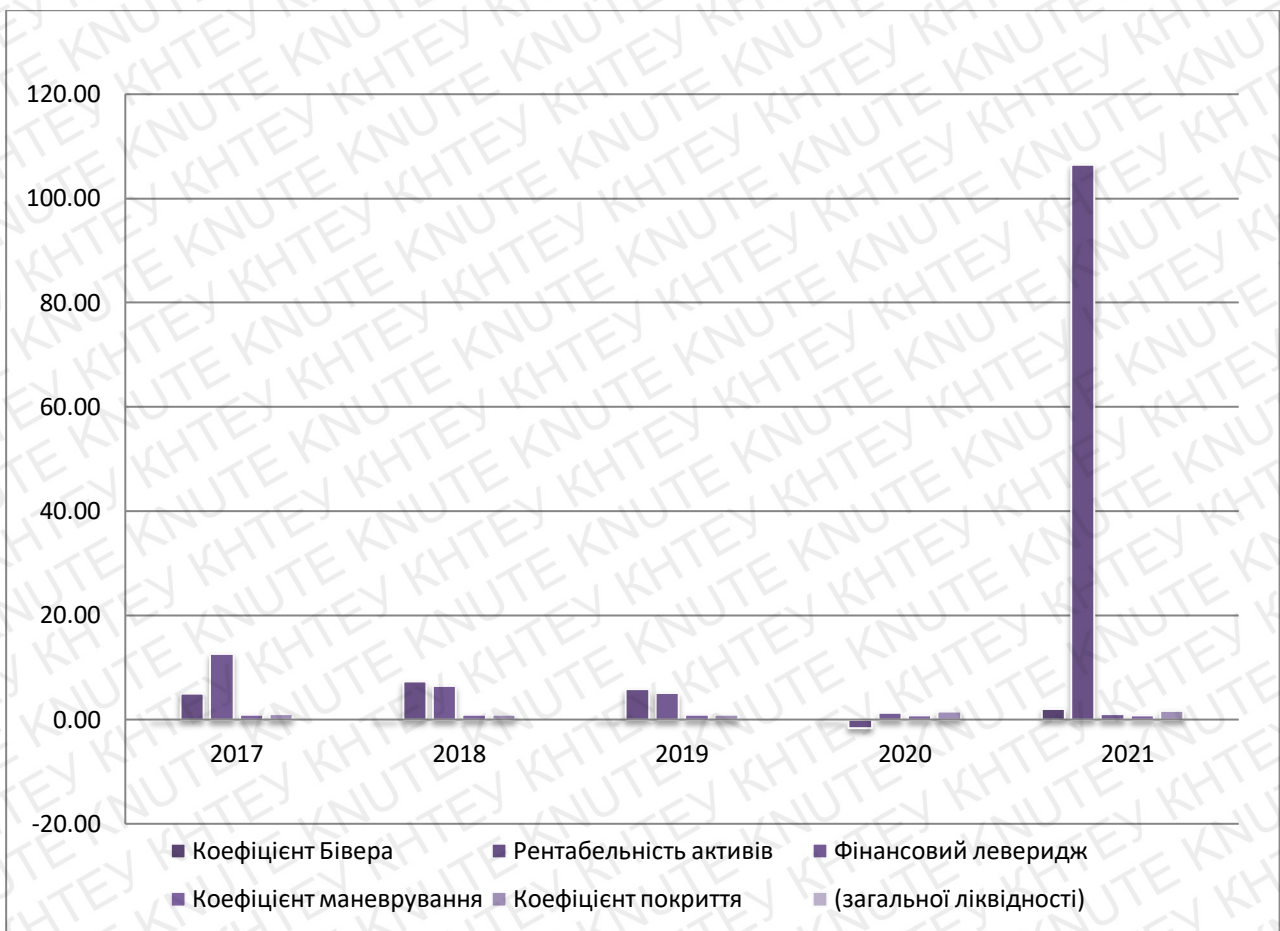

Рис. 3.4. Прогнозна інтегральна оцінка фінансового стану консалтингової компанії «Бізнес-формат» за 2020-2021 рр.

За інтегральною оцінкою фінансового стану особливу увагу привертають коефіцієнт Бівера та рентабельність активів. У 2019 році коефіцієнт Бівера склав 0,08 п.п., у 2020 році цей показник знизився до -0,03 п.п. через від'ємний чистий прибуток (-5,20 тис. грн.), але у 2020 році він зріс до 2,06 п.п. (прибуток склав 468,60 тис. грн.). Рентабельність активів у 2019 році становила 5,10 п.п., у 2020 році вона знизилась до -1,62 тис. грн. та у 2021 році зросла до 106,49 п.п., що відповідно до 2019 р. становить зростання у 1988,03%.

Результати розрахунків рівня ризиковості капіталу підприємства у розрізі його статей активів та пасивів у динаміці 2020 – 2022 рр. подані на рис. 3.5 – 3.8.

Таким чином, першим кроком на шляху до поставленої мети був розрахунок середньоарифметичної величини, що відбиває спільні риси досліджуваного явища [7]. Результати проілюстровано на рис. 3.5.

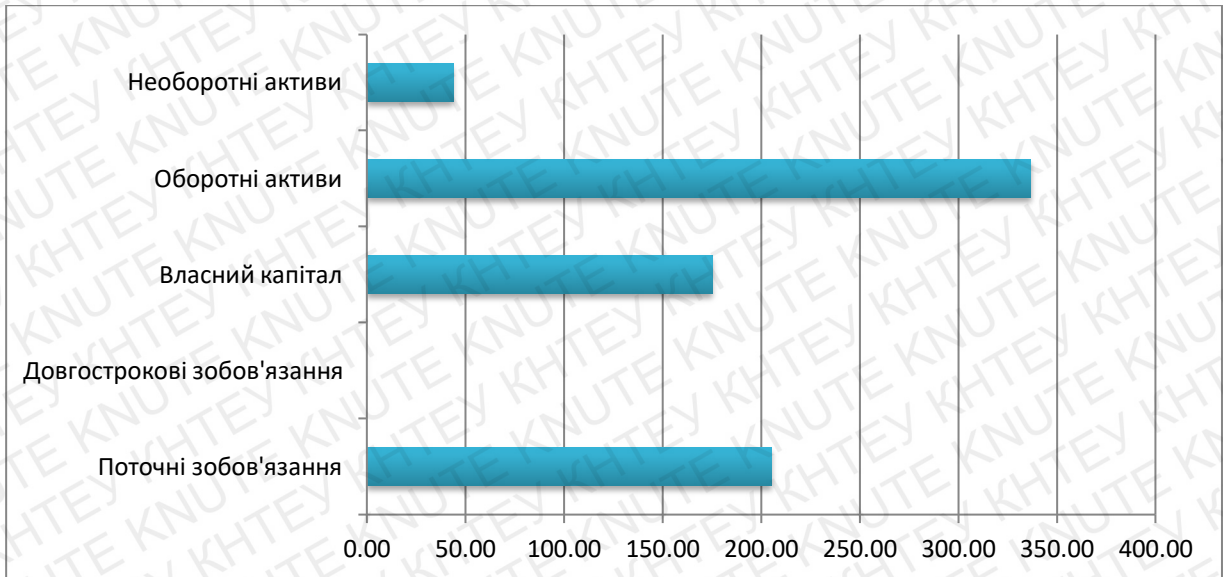

Рис. 3.5. Середньоарифметичне значення показника у розрізі елементів балансу

Дисперсія показує середнє відхилення випадкової величини від середнього значення [5]. Результати розрахунків наведено на рис. 3.6

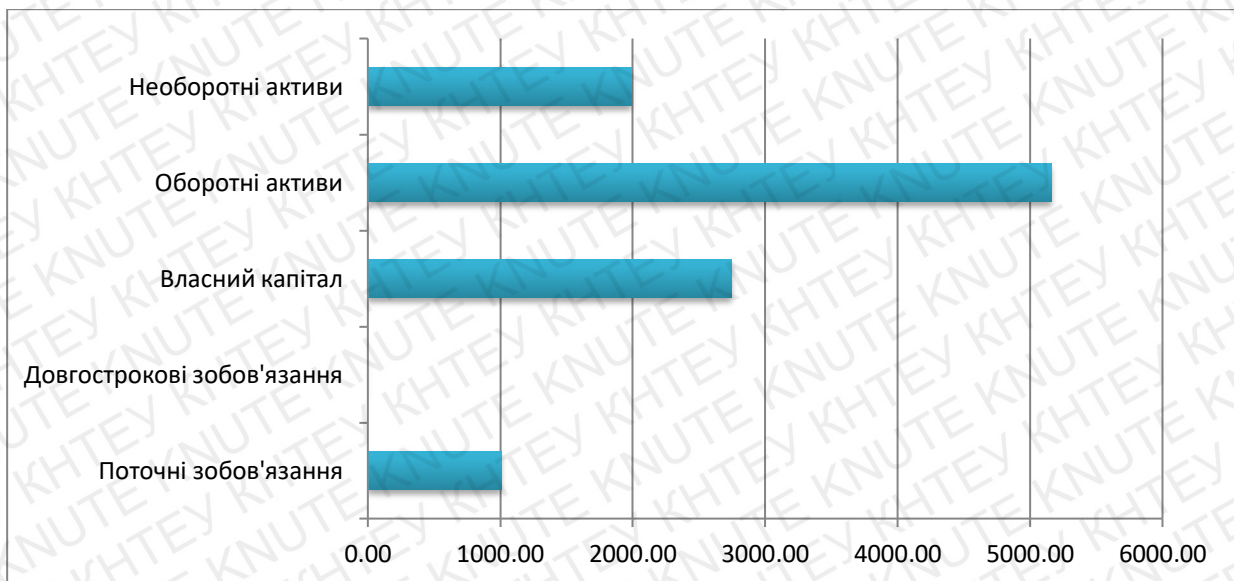

Рис. 3.6. Значення показника дисперсії у розрізі елементів балансу

Середньоквадратичне відхилення показує абсолютне відхилення індивідуальних значень від середньоарифметичного рівня показника [6]. Результати розрахунків подано на рис. 3.7.

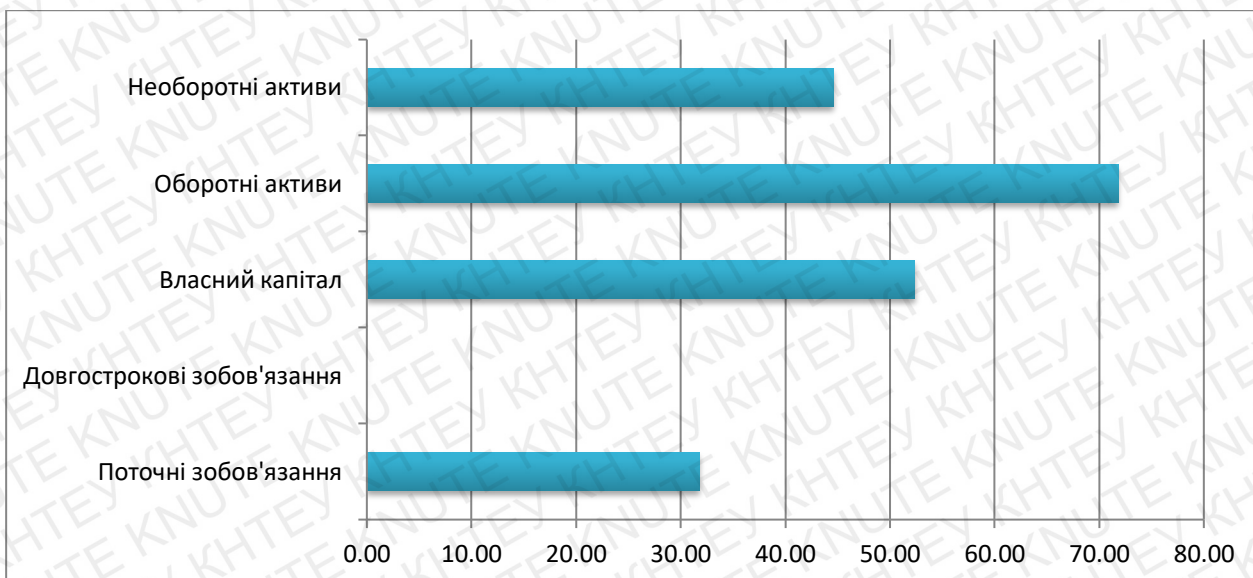

Рис. 3.7. Значення середньоквадратичного відхилення у розрізі елементів балансу

Результати розрахунку коефіцієнта варіації елементів капіталу підприємства, що показують ступінь відхилення значень зазначених показників від середнього значення, наведено на рис. 3.8.

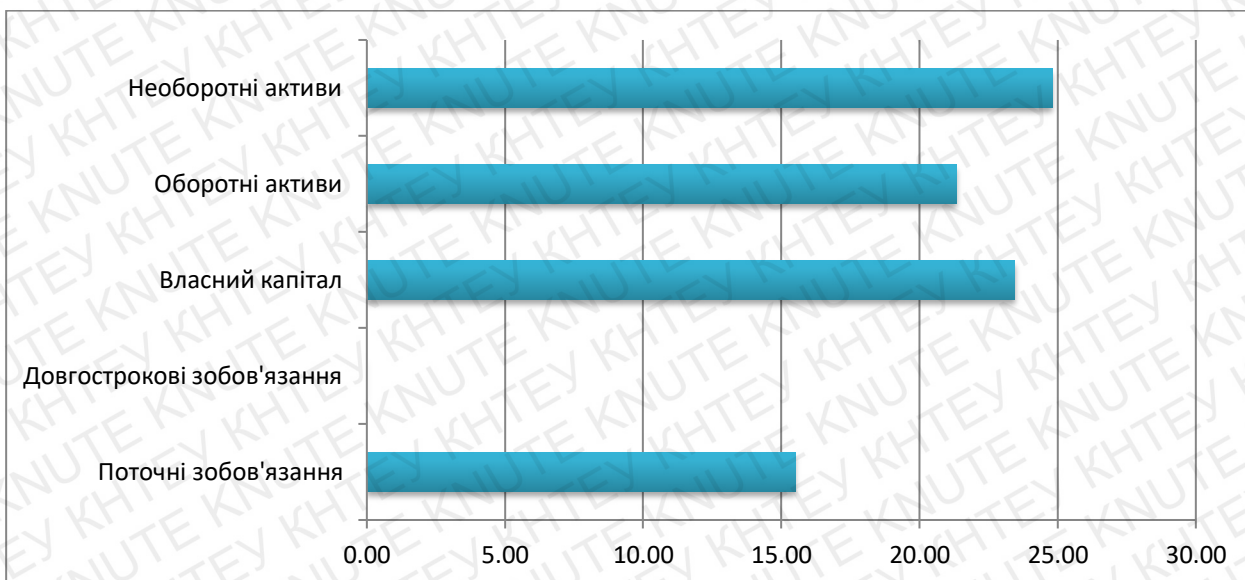

Рис. 3.8. Значення коефіцієнта варіації у розрізі елементів балансу

За допомогою коефіцієнта варіації можна провести оцінку коливань показників, що досліджуються, навіть якщо вони виражені у різних одиницях виміру. Чим більший рівень зазначеного коефіцієнта, тим вищий ризик значного відхилення показника від середнього значення. Ранжування рівня коефіцієнта варіації за ознакою варіативності має таку структуру:

- більше 25 % – висока варіативність показника;
- 10 – 25 % – помірна варіативність показника;
- менше 10 % – слабка варіативність показника [3].

Таким чином, розрахунок коефіцієнта варіації за елементами джерел фінансування та напрямів використання фінансових ресурсів підприємства та співставлення отриманих результатів з "портфелем фінансових ризиків" дозволяє зробити такі висновки.

Запропоновані методи мінімізації ризику втрати фінансової стійкості були вдалими, оскільки коливання коефіцієнта варіації знаходиться в межах помірної варіативності показника, а саме від 15 до 25%.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У роботі розкрито теоретичні засади управління фінансовими ризиками підприємства. Було виявлено, що фінансовий ризик підприємства об'єктивний, але він також передбачуваний і може контролюватися певною мірою. Підприємства мають лише певне розуміння фінансового ризику. Беручи до уваги фінансові ризики у процесі прийняття рішень, регулярне проведення фінансового аналізу на різних типах підприємств для порівняння та з'ясування потенційних факторів ризику, а згодом створення системи запобігання фінансовим ризикам, дозволить підприємствам уникати фінансових ризиків та максимізувати переваги.

Тому ми повинні повністю аналізувати та розуміти причини фінансового ризику, здійснюючи фінансове управління, та вживати різних заходів для контролю над виникненням ризиків, підвищення прибутковості підприємств та освоєння способів та засобів контролю фінансових ризиків. Різноманітність різних ризиків не є ізольованими, вони взаємопов'язані між собою на підприємстві. З одного боку, ризики приносять збитки підприємству, загрожуючи розвитку підприємств і навіть виживанню. Але з іншого боку, в мінливих умовах глобалізації економіки, прогресу технології та ринкової економіки це дало можливість для розвитку деяких підприємств створити простір та надати можливість. Це результат ринкової конкуренції, і це природне правило виживання найсильніших в економічному секторі.

У роботі було досліджено, що найбільшим ризиком, що виникає внаслідок використання позичкових ресурсів, є ризик недостатньої забезпеченості грошовими коштами для розрахунків за зобов'язаннями.

Одним з важливих питань є визначення меж фінансової стабільності підприємства. Адже нестійкий фінансовий стан проявляється через втрату платоспроможності суб'єктом господарювання та блокування його деяких господарських функцій.

Оцінювання фінансової стійкості підприємства передбачає проведення об'єктивного аналізу величини та структури активів і пасивів підприємства і визначення на цій основі рівня його фінансової стабільності і незалежності.

При дослідженні діяльності консалтингової компанії «Бізнес-Формат» було виявлено ряд можливих фінансових ризиків, проте критичним ризиком виявилась фінансова нестійкість та загроза втрати ліквідності і платоспроможності. Більшу частину капіталу підприємства складають короткострокові зобов'язання, що при низькій забезпеченості необоротними активами створює значний фінансовий ризик.

Було проведено ідентифікацію фінансових ризиків підприємства та зроблено оцінку фінансової стійкості. З дослідження було виявлено, що підприємство має значний ризик втрати фінансової стійкості. Так інтегральний аналіз показав, що в компанії «Бізнес-Формат» коефіцієнт Бівера протягом трьох періодів досягає лише 0,05-0,08, що свідчить про неспроможність підприємства забезпечувати себе власними активами і фактично працює в борг. Рентабельність активів досягла 5,85. Це трохи нижче за еталонне значення, але не є критичним. Компанії вистачає активів для генерації прибутку. Показник фінансового левериджу у 2019 році досяг 5,10. Це показує занадту інтенсивність залучення позикового капіталу, що справляє негативний ефект. Це свідчить про проблемний стан платоспроможності, адже оборотних активів підприємства недостатньо для того, щоб відповідати за поточними зобов'язаннями.

Також була проаналізована ймовірність настання ризиків. Так коливання коефіцієнта варіації власного капіталу склало 58%, а довгострокових зобов'язань – 96%. Це свідчить про високу варіативність показника, а отже й про значну загрозу ризиків.

Запропоновано методи та розроблена політика мінімізування фінансових ризиків підприємства і підвищення фінансової стійкості. Запропоновані методи мінімізації ризику втрати фінансової стійкості були вдалими, оскільки коливання коефіцієнта варіації знаходиться в межах помірної варіативності показника, а саме від 15 до 25%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Астахова І.Е. Управління фінансовими ризиками. Актуальні питання розвитку фінансів, обліку і аудиту. — 2011. — №3. — С. 43—46.
2. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2009. 328 с.
3. Басовский Л.Е. Финансовый менеджмент. Учебник. — М.: ИНФРА-М. — 2014. — 240с.
4. Бернстайн Л. А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: пер. с англ., научн. ред. перевода чл.-кор. РАН И. И. Елисеева. М. : Финансы и статистика, 2003. — 624 с.
5. Бланк І.А. Основи фінансового менеджмента. — Київ: Ника-Центр, 2014. — т.1. — 592с., т.2. — 512с.
6. Бланк І. О. Фінансова стратегія підприємства : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2004. 720 с.
7. Бланк І. О., Ситник Г. В. Управління фінансами підприємства: навч. підр. Київ : КНТЕУ, 2006. 780 с.
8. Бордунова І.В. Управління фінансовими ризиками. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/7_NMIW_2011/Economics/3_81265.doc.htm
9. Верчено В. І. Багатокритеріальність і динаміка економічного ризику : монографія / В. І. Верчено. — К. : КНЕУ, 2006
10. Война О.А. Економічний ризик. Математичні моделі та методи керування: Навч. посібник / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К.: ВПЦ “Київський університет”, 2001. — 98 с
11. Воронцовский А.В. Управление рисками. Учеб. пособие для студентов вузов. — СПб.: ОЦЭиМ. — 2010. — 482с.
12. Вітлінський В. В. Фінансовий ризик і методи його вимірювання / В. В. Вітлінський, Г. І. Великоівенко // Фінанси України. — 2000. — № 5. — С. 13—23.

13. Дыбаль С.В. Финансовый анализ: теория и практика. – СПб: Бизнес-Пресс, 2014. – 396с.
14. Григорьева Т.И. Финансовый анализ для менеджеров: оценка, прогноз: Учебник/Т.И. Григорьева. – М.:Юрайт, 2013. – 462 с.
15. Гринів Б. В. Деякі проблеми методики аналізу фінансової стійкості підприємства. Вісник Львівської комерційної академії. 2014. (№44). С. 123-127.
16. Державна служба статистики. URL :<http://www.ukrstat.gov.ua/>
17. Дєєва Н. М., Дедіков О. І. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2007. 328 с.
18. Джерела формування фінансового капіталу підприємства. URL : <http://magazine.faaf.org.ua/dzherela-formuvannya-finansovogo-kapitalu-pidpriemstva.html>
19. За рік в Україні збанкрутували 1,5 тисяч компаній, понад 2 тисячі - на черзі. 2017. URL :pravda.com.ua/news/2017/02/7/620113/
20. Зарубіжні моделі прогнозування банкрутства підприємств. URL :https://stud.com.ua/44327/menedzhment/zarubizhni_modeli_prognozuvannya_bankrutstva_pidpriemstv
21. Ігнатенко А.В. Механізми нейтралізації фінансових ризиків українських підприємств в умовах глобалізації / А.В. Ігнатенко // Актуальні проблеми економіки. — 2009. — № 5. — С. 136—144.
22. Камінський А. Б. Моделювання фінансових ризиків : монографія / А. Б. Камінський. – К. : Вид.-поліграф. центр "Київський університет", 2006. – 304 с
23. Камінський А.Б. Економічний ризик та методи його вимірювання: Посібник для студентів економічних спеціальностей вузів. – К.: ІМФ при Київському національному університеті ім. Т.Шевченка, 2002.
24. Кириленко О. П. Формування фінансового механізму сталого розвитку України : [монографія] Т. : ТНЕУ, 2017, 414 с.

25. Кириченко С. О. Сучасний фінансовий стан підприємства та перспективи його розвитку С. О.Кириченко, І. М. Ліннік Сучасні проблеми економіки та підприємництва. 2015. Вип. 16. С. 261-265.
26. Клапків М.С. Страхування фінансових ризиків: монографія / М.С. Клапків. — Тернопіль: Економічна думка, Картбланж, 2002. — 570 с.
27. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности.- М.: Финансы и статистика, 2014. – 435с.
28. Ковальчук Н. О. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування Н. О. Ковальчук, Т. В. Руснак Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. В.11. С. 368-371.
29. Коефіцієнти фінансової стійкості. URL : <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/347-pokaznikfinansovoji-zalezhnosti>
30. Костецький В.В. Проблеми страхового захисту підприємства від фінансових ризиків / В.В. Костецький // Інноваційна економіка. — 2012. — Вип. 37. — С. 226—230.
31. Маркарьян Э.А., Герасименко Г.П. Финансовый анализ. – М: КНОРУС, 2015. – 224с.
32. Марцин В. С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові фінансового стану підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2008. (№7). С 26-28.
33. Мельник Л.М. Теоретико-методологічні засади сталого розвитку машинобудівних підприємств на основі управління бізнес-процесами. Тернопіль. 2018.
34. Меньшиков И. С. Рыночные риски: модели и методы / И. С. Меньшиков, Д. А. Шелагин. – М. : Вычислительный центр РАН, 2000. – 55 с. 6.
35. Петренко В. С. Факторний аналіз фінансової стійкості економічної безпеки спільних аграрних підприємств. Економічна думка. 2017 (№4). Том 27. с. 255-260.
36. Підсумки року від Опендатабот. 2018. URL : <https://opendatabot.ua/blog/278-happy-new-year-2019>

37. Пласкова Н. С. Экономический анализ: Учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Эксмо, 2013. – 704с.
38. Поддєрьогін А. М. Фінансова стійкість підприємств в економіці України : [монографія] К. : КНЕУ, 2011, 184 с.
39. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 13.03.2018 № 2320-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 16. ст.136.
40. Про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Положення від 30.06.2016 № 351. Дата оновлення: 10.08.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16> (дата звернення: 12.04.2019)
41. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2009. 412 с.
42. Тульчинська С. О. Проблеми оцінки фінансового стану підприємства і напрямки їх вирішення С.О. Тульчинська, М. В, Нікітіна Сучасні проблеми економіки та підприємництва. 2013. Вип. 12 . С.295-301.
43. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Знання, 2012. 815с.
44. Уолш К. Ключові показники менеджменту: як аналізувати, порівнювати та контролювати дані, що визначають вартість компаній. Переклад з англ. К.Уолш. – К.: Наукова думка, 2001.– 367 с.
45. Федулова І. Ідентифікація господарських ризиків. Вісник КНТЕУ. 2017 (№4). с. 89-103.
46. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : навч. підр. Київ : ЦУЛ, 2008. 566 с.
47. Altman E.I. Predicting Financial Distress of Companies: Revising the Z-Score and ZETA Models. -N.Y. Inverstly, July, 2000. – 609 p.
48. Ohlson J. Financial ration and the probabilistic of bankruptcy // Journal of Accounting Research. 18 (1980) (1) P.118
49. Guo Qiang. On corporate financial risk. Economic theory research, 2009, 79-82
50. Wang Yang. Enterprise financial risk management wisdom. Enterprise research. 2004. No. 5

Додаток А

до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» **ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ суб'єкта малого підприємництва**

КОДИ

		Дата (рік, місяць, число)		2017	01	01
ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «КОНСАЛТИНГОВА				31776439		
Підприємство		за ЄДРПОУ				
КОМПАНІЯ «БІЗНЕС-ФОРМАТ»				8039100000		
Територія <u>Шевченківський</u>		за КОАТУУ		120		
Організаційно-правова		за КОПФГ				
форма господарювання <u>Приватне підприємство</u>				70.22		
Консультування з питань комерційної		за КВЕД				
Вид економічної діяльності						
діяльності й керування						
Середня кількість працівників <u>6</u>						
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком						
Адреса, телефон						
м. Київ, вул. Мельникова, 12		044-483-76-70				

1. Баланс за

Код за

31122017р.

ДКУД

Форма № 1-м

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	4.1	4.1
первісна вартість	1011	29.7	29.7
знос	1012	(25.6)	(25.6)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	4.1	4.1
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	230.7	400

у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	280.1	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	137.7	45.4
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	9,6	8.9
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	657,4	454.3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	661.5	458.4

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0.1	0.1
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	40.2	41.9
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	40.3	42
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	226.9	405.8
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	1.7	2.6

розрахунками з оплати праці	1630	3.2	5.2
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	389.4	2.8
Усього за розділом III	1695	621.2	416.4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	661.5	458.4

2. Звіт про фінансові результати

За 2017 р.

Форма № 2-м

Код за 1801007

ДКУД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	617.6	586,7
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	617.6	586.7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(262.7)	(236.4)
Інші операційні витрати	2180	(321.0)	(318.2)
Інші витрати	2270	()	()
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(583.7)	(554.6)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	33.9	32.1
Податок на прибуток	2300	(6.1)	(5.8)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	27.8	26.3

Апальков С.С.

Додаток Б

до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» **ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ** суб'єкта малого підприємництва

КОДИ

		Дата (рік, місяць, число)	2018	01	01
ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «КОНСАЛТИНГОВА Підприємство КОМПАНІЯ «БІЗНЕС-ФОРМАТ»		за ЄДРПОУ	31776439		
Територія <u>Шевченківський</u>		за КОАТУУ	8039100000		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Приватне підприємство</u>		за КОПФГ	120		
Консультавання з питань комерційної Вид економічної діяльності діяльності й керування		за КВЕД	70.22		
Середня кількість працівників <u>6</u>					
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком					
Адреса, телефон					
м. Київ, вул. Мельникова, 12		044-483-76-70			

1. Баланс за

Код за

31122018р.

ДКУД

Форма № 1-м

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		5.7
Основні засоби:	1010	4.1	0.5
первісна вартість	1011	29.7	30.2
знос	1012	(25.6)	(29.7)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	4.1	6.2
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	400	320
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110		

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125		100.0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135		10.9
у тому числі з податку на прибуток	1136		1.4
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	45.4	36.3
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	8.9	6.8
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		24.6
Усього за розділом II	1195	454.3	500.7
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	458.4	506.9

Пасив	Код рядка	На початок звітної року	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0.1	0.1
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	41.9	123.3
Неоплачений капітал	1425	((
Усього за розділом I	1495	42.0	123.4
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595		-260.9
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	405.8	202.2
розрахунками з бюджетом	1620		0.2
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	2.6	0.1
розрахунками з оплати праці	1630	5.2	1.5
Доходи майбутніх періодів	1665		

Інші поточні зобов'язання	1690	2.8	440.4
Усього за розділом III	1695	416.4	644.4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	458.4	506.9

2. Звіт про фінансові результати

За 2018 р.

Форма № 2-м

Код за 1801007

ДКУД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	714.6	617.6
Інші операційні доходи	2120	20.1	
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	734.7	617.6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(45.6)	(262.7)
Інші операційні витрати	2180	(644.3)	(321.0)
Інші витрати	2270	(9.5)	()
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(699.4)	(583.7)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	35.3	33.9
Податок на прибуток	2300	()	(6.1)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	35.3	27.8

Апальков С.С.

Додаток В

до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» **ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ** суб'єкта малого підприємництва

КОДИ

		Дата (рік, місяць, число)	2019	01	01
ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «КОНСАЛТИНГОВА			31776439		
Підприємство		за ЄДРПОУ			
КОМПАНІЯ «БІЗНЕС-ФОРМАТ»			8039100000		
Територія <u>Шевченківський</u>		за КОАТУУ	120		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Приватне підприємство</u>		за КОПФГ	70.22		
Консультування з питань комерційної діяльності й керування		за КВЕД			
Середня кількість працівників <u>3</u>					
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком					
Адреса, телефон					
м. Київ, вул. Мельникова, 12		044-483-76-70			

1. Баланс за

Код за

31122019р.

ДКУД

Форма № 1-м

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	5.7	5.7
Основні засоби:	1010	0.5	0.5
первісна вартість	1011	30.2	30.2
знос	1012	(29.7)	(29.7)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	6.2	6.2
II. Оборотні активи			

Запаси:	1100	320	505
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	100.0	110.0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	10.9	
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	38.3	101.6
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	6.8	1.5
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	24.6	12.2
Усього за розділом II	1195	500.7	730.3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	506.9	736.5

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0.1	0.1
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	123.3	152.4
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	123.4	152.5
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-260.9	-179.6
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	202.2	348.5
розрахунками з бюджетом	1620	0.2	1.7
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	0.1	1.2
розрахунками з оплати праці	1630	1.5	1.7

Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	440.4	410.5
Усього за розділом III	1695	644.4	763.6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	506.9	736.5

2. Звіт про фінансові результати

За 2019 р.

Форма № 2-м

Код за 1801007

ДКУД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	879.7	714.6
Інші операційні доходи	2120	30.0	20.1
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	909.7	734.7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(60.6)	(45.6)
Інші операційні витрати	2180	(797.7)	(644.3)
Інші витрати	2270	(15.0)	(9.5)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(873.3)	(699.4)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	36.4	35.3
Податок на прибуток	2300	()	()
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	36.4	35.3

Апальков С.С.

Додаток Г

				6	Дорівнює або більше ніж 169,4%			- 2,185
			МК ₁₂	1	Менше ніж -18,6%		X ₁₂	- 1,439
				2	-18,6%	0,1%		- 1,200
				3	0,1%	1,5%		0,455
				4	1,5%	3,2%		0,941
				5	3,2%	13,0%		1,207
				6	13,0%	22,6%		1,794
				7	Дорівнює або більше ніж 22,6%			2,090
			МК ₁₄	1	Менше ніж 8700%		X ₁₄	1,463
				2	8700%	13820%		0,770
				3	13820%	21860%		0,723
				4	21860%	47800%		- 0,049
				5	Дорівнює або більше ніж 47800%			- 1,374
3	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів: секція G	$Z = 1,933 + 0,622 \cdot X_6 + 0,199 \cdot X_7 + 0,507 \cdot X_8 + 0,379 \cdot X_{10} + 0,346 \cdot X_{18}$	МК ₆	1	Менше ніж 5,4%		X ₆	- 2,061
				2	5,4%	28,5%		- 0,845
				3	28,5%	57,2%		0,017
				4	57,2%	87,5%		0,533
				5	87,5%	131,2%		0,746

				6	131,2%	184,9%		1,229
				7	184,9%	349,7%		1,260
				8	Дорівнює або більше ніж 349,7%			1,826
			МК ₇	1	Менше ніж -31,3%		X ₇	- 1,091
				2	-31,3%	101,7%		- 0,974
				3	101,7%	134,6%		- 0,415
				4	134,6%	281,6%		0,607
				5	Дорівнює або більше ніж 281,6%			0,645
				МК ₈	1	Менше ніж 1110%		X ₈
			2		1110%	3610%	0,535	
			3		3610%	7440%	0,808	
			4		7440%	16590%	0,231	
				5	Дорівнює або більше ніж 16590%			- 1,079
			МК ₁₀	1	Менше ніж 6,1%		X ₁₀	0,286
				2	6,1%	14,2%		1,054
				3	14,2%	26,4%		0,949
				4	26,4%	52,5%		0,607
				5	Дорівнює або більше ніж 52,5%			- 1,330
			МК ₁₈	1	Менше ніж 0,01%		X ₁₈	1,634

		0,596 · X ₈ + 0,468 · X ₉		5	Дорівнює або більше ніж 8140%		- 0,604
--	--	--	--	---	----------------------------------	--	------------

			МК ₆	1	Менше ніж 7,5%		Х ₆	- 1,052
				2	7,5%	18,7%		- 0,233
				3	18,7%	32,6%		- 0,023
				4	32,6%	51,5%		0,318
				5	51,5%	139,3%		0,391
				6	139,3%	217,5%		0,566
				7	Дорівнює або більше ніж 217,5%			1,495
			МК ₇	1	Менше ніж -462,1%		Х ₇	- 0,906
				2	-462,1%	-58,1%		- 0,768
				3	-58,1%	53,1%		- 0,379
				4	53,1%	218,5%		0,218
				5	218,5%	323,1%		0,469
				6	323,1%	503,1%		0,662
				7	Дорівнює або більше ніж 503,1%			0,708
			МК ₈	1	Менше ніж 700%		Х ₈	0,073
				2	700%	2270%		0,761
				3	2270%	5270 %		0,712
				4	5270%	13320%		0,137
			МК ₉	5	Дорівнює або більше ніж 13320%		Х ₉	- 0,983
				1	Менше ніж 580%			- 0,077
			МК ₉	2	580%	1620%	Х ₉	0,473
				3	1620%	3630%		0,662
				4	3630%	7170%		0,205
				5	Дорівнює або більше ніж 7170%			- 0,801

Додаток Д
Таблиця 2.1

Характеристика показників фінансової стійкості, визначеної за інтегральним підходом

№ з/п	Назва показника	Суть показника	Алгоритм розрахунку	Взаємозв'язок з іншими показниками
1	Коефіцієнт покриття матеріальних запасів власними оборотними коштами (Зв.о.к.)	Характеризує ту частку матеріальних оборотних активів, що фінансується за рахунок власних оборотних коштів	ВОК/МОА, де ВОК – власні оборотні кошти, МОА – матеріальні оборотні активи	Кман, Кп.а., Кд.п., Кр.с., Кз.с.
2	Коефіцієнт маневреності власних коштів (Кман)	Відображує мобільність власних джерел коштів	ВОК/ВК, де ВК – обсяг власного капіталу	Зв.о.к., Кп.а., Кд.п.
3	Індекс постійного активу (Кп.а.)	Характеризує частку основних засобів та необоротних активів у складі власних джерел коштів	ОЗ/ВК, де ОЗ – основні засоби та інші необоротні активи	Зв.о.к., Кман., Кд.п., Кр.с., Кз.с.
4	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів (Кд.п.)	Дає оцінку інтенсивності використання підприємством довгострокових позикових коштів на відновлення та розширення	ДК/ВК, де ДК – обсяг довгострокового капіталу підприємства	Кман, Зв.о.к., Кп.а., Кн.з., Кз.с.
5	Коефіцієнт накопичення зносу (Кн.з.)	Слугує для оцінки ступеня фінансування, заміни та оновлення основних засобів за рахунок їх зносу	З/Пб.в., де З – нарахована сума зносу, Пб.в. – первісна балансова вартість основних засобів	Кд.п
6	Коефіцієнт реальної вартості майна (Кр.в.)	Характеризує рівень виробничого потенціалу підприємства	$(ОЗ+ВЗ+МВ+МШП)/А$, де ОЗ – вартість основних засобів; ВЗ – вартість незавершеного виробництва; МВ – вартість виробничих запасів; МШП – вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів	Зв.о.к., Кп.а., Кз.с.
7	Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів (Кз.с.)	Відображає залежність підприємства від позикових коштів	ПК/Вк, де ПК – обсяг позикового капіталу підприємства	Зв.о.к., Кп.а., Кд.п., Кр.в.

Додаток Е

**Прогноз активів, пасивів та статей доходів і витрат консалтингової компанії
«Бізнес-Формат» на 2020-2021 рр.**

Актив	Код рядка	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Необоротні активи							
Незавершені капітальні інвестиції	1005			2,85	5,70	4,80	5,30
Основні засоби:	1010	4,10	4,10	2,30	0,50	30,20	47,15
первісна вартість	1011	29,70	29,70	29,95	30,20	45,40	72,35
знос	1012	25,60	25,60	27,65	29,70	15,20	25,20
Довгострокові біологічні активи	1020						
Довгострокові фінансові інвестиції	1030						
Інші необоротні активи	1090						
Усього за розділом I	1095	4,10	4,10	5,15	6,20	35,00	52,45
II. Оборотні активи							
Запаси:	1100	230,70	315,35	360,00	412,50	20,60	15,20
у тому числі готова продукція	1103						
Поточні біологічні активи	1110						
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	280,10	140,05	50,00	105,00	97,20	56,30
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135			5,45	5,45	5,45	5,45
у тому числі з податку на прибуток	1136			0,70			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	137,00	91,20	40,85	69,95	72,35	32,40
Поточні фінансові інвестиції	1160						
Гроші та їх еквіваленти	1165	9,60	9,25	7,85	4,15	35,80	36,90
Витрати майбутніх періодів	1170						
Інші оборотні активи	1190			12,30	18,40	54,60	241,35
Усього за розділом II	1195	657,40	555,85	477,50	615,50	286,00	387,60
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200						
Баланс	1300	661,50	559,95	482,65	621,70	321,00	440,05

Пасив	Код рядка	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
1	2	3	3	4	5	6	7

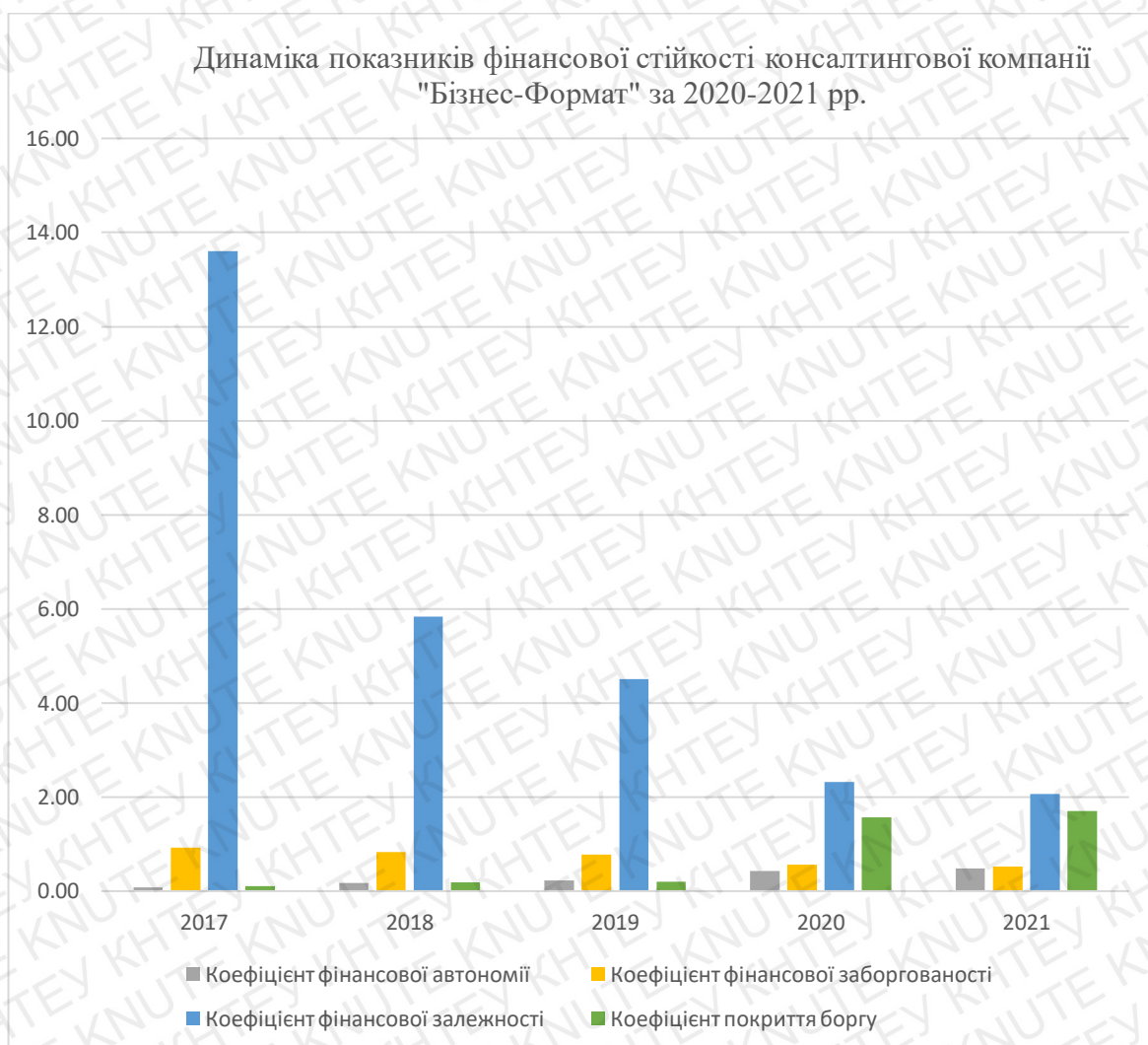
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
Додатковий капітал	1410						
Резервний капітал	1415						
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	40,20	41,05	82,60	137,85	138,26	212,35
Неоплачений капітал	1425						
Усього за розділом I	1495	40,30	41,15	82,70	137,95	138,36	212,45
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595			-130,45	-220,25		
III. Поточні зобов'язання							
Короткострокові кредити банків	1600						
Поточна кредиторська заборгованість за:	1610						
довгостроковими зобов'язаннями							
товари, роботи, послуги	1615	226,90	316,35	304,00	275,35	134,54	112,30
розрахунками з бюджетом	1620			0,10	0,95	0,10	0,15
у тому числі з податку на прибуток	1621						
розрахунками зі страхування	1625	1,70	2,15	1,35	0,65	1,25	1,35
розрахунками з оплати праці	1630	3,20	4,20	3,35	1,60	1,75	3,40
Доходи майбутніх періодів	1665						
Інші поточні зобов'язання	1690	389,40	196,10	221,60	425,45	45,00	110,40
Усього за розділом III	1695	621,20	518,80	530,40	704,00	182,64	227,60
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700						
Баланс	1900	661,50	559,95	482,65	621,70	321,00	440,05

Стаття	Код рядка	2017	2018	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	617,60	714,60	879,70	1020,60	1034,30
Інші операційні доходи	2120		20,10	30,00	50,20	145,30
Інші доходи	2240					
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	617,60	734,70	909,70	1070,80	1179,60
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	262,70	45,60	60,60	55,70	60,80
Інші операційні витрати	2180	321,20	644,30	797,70	1004,30	636,20
Інші витрати	2270		9,50	15,00	16,00	14,00
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	583,70	699,40	873,30	1076,00	711,00
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	33,90	35,30	36,40	-5,20	468,60
Податок на прибуток	2300	6,10				
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	27,80	35,30	36,40	-5,20	468,60

**Динаміка показників фінансової стійкості консалтингової компанії
"Бізнес-Формат" за 2020-2021 рр. (прогноз)**

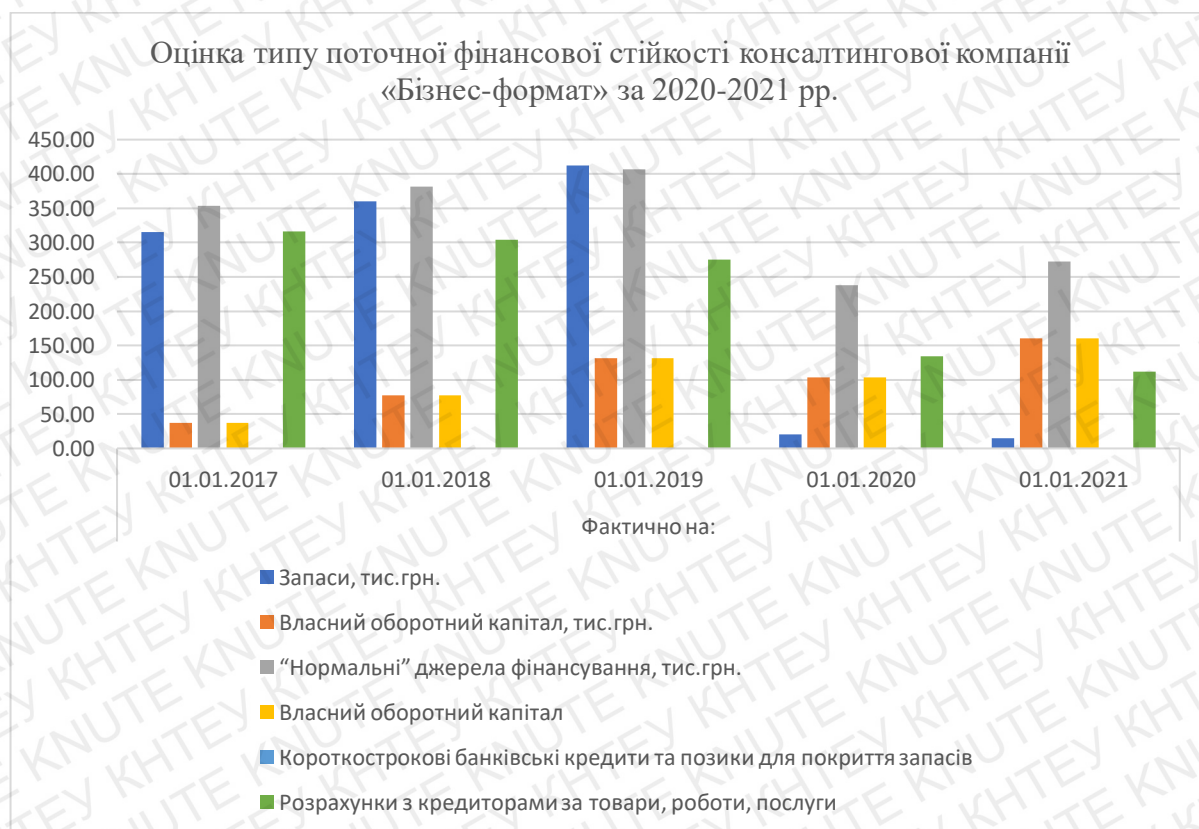
Показники	2017	2018	2019	2020	2021
Коефіцієнт фінансової автономії	0,07	0,17	0,22	0,43	0,48
Коефіцієнт фінансової заборгованості	0,93	0,83	0,78	0,57	0,52
Коефіцієнт фінансової залежності	13,61	5,84	4,51	2,32	2,07
Коефіцієнт покриття боргу	0,10	0,19	0,20	1,57	1,70

Додаток 3

**Оцінка типу поточної фінансової стійкості консалтингової компанії
«Бізнес-формат» за 2020-2021 рр. (прогноз)**

№ з/п	Показники	Фактично на:				
		01.01.2017	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021
1.	Запаси, тис.грн.	315,35	360,00	412,50	20,60	15,20
2.	Власний оборотний капітал, тис.грн.	37,05	77,55	131,75	103,36	160,00
3.	“Нормальні” джерела фінансування, тис.грн.	353,40	381,55	407,10	237,90	272,30
3.1.	Власний оборотний капітал	37,05	77,55	131,75	103,36	160,00
3.2.	Короткострокові банківські кредити та позики для покриття запасів					
3.3.	Розрахунки з кредиторами за товари, роботи, послуги	316,35	304,00	275,35	134,54	112,30
4.	Тип поточної фінансової стійкості	нормальна фінансова стійкість	нормальна фінансова стійкість	нестійкий фінансовий стан	абсолютна фінансова стійкість	абсолютна фінансова стійкість

Інтегральна оцінка фінансового стану консалтингової компанії «Бізнес-формат» за 2020-2021 рр. (прогноз)

Показник	2017	2018	2019	2020	2021
Коефіцієнт Бівера	0,05	0,09	0,08	-0,03	2,06
Рентабельність активів	4,96	7,31	5,85	-1,62	106,49
Фінансовий леверидж	12,61	6,41	5,10	1,32	1,07
Коефіцієнт маневрування	0,90	0,94	0,96	0,75	0,75
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	1,07	0,90	0,87	1,57	1,70
Тип фінансового стану	Нестійкий фінансовий стан	Нестійкий фінансовий стан	Нестійкий фінансовий стан	Нестійкий фінансовий стан	Стійкий фінансовий стан

